

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102004/B/2023/36145173761170180

**Zhodnotenie potenciálu a možností rozvoja
cestovného ruchu vo vybranom regióne**

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

**Zhodnotenie potenciálu a možností rozvoja
cestovného ruchu vo vybranom regióne**

Bakalárska práca

Študijný program: Podnikanie v cestovnom ruchu a službách

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra cestovného ruchu

Vedúci záverečnej práce: Ing. Jozef Gáll, PhD.

Bratislava 2023

Roman Gály

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne, a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Roman Gály

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcel poďakovať môjmu školiteľovi Ing. Jozefovi Gállovi, PhD. za správne nasmerovanie pri spracovávaní záverečnej práce, tiež za poskytnuté podklady k jej vyhotoveniu, za trpezlivosť a snahu poskytnúť všetky potrebné rady a informácie.

ABSTRAKT

GÁLY, Roman: *Zhodnotenie potenciálu a možností rozvoja cestovného ruchu vo vybranom regióne*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra cestovného ruchu – Vedúci záverečnej práce: Ing. Jozef Gáll, PhD. – Bratislava: OF EU, 2023. 54s.

Cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť potenciál a možnosti ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v Spišskom regióne. Práca sa rozdeľuje na teoretickú a praktickú časť a obsahuje 3 kapitoly, 12 grafov, 4 obrázky, 5 tabuliek, 1 schému a 3 prílohy. Teoretická časť sa skladá z dvoch podkapitol pričom každá z nich obsahuje tri ďalšie členenia. Najprv sme si definovali pojem „cestovný ruch“ využitím niekoľkých autorov, keďže existuje množstvo definícií a autori môžu mať rozdielne pohľady na chápanie problematiky. Následne sme sa zamerali na potenciál cestovného ruchu, hlavne za pomoci lokalizačných, selektívnych a realizačných predpokladov. Tiež sme si rozobrali primárnu a sekundárnu ponuku cestovného ruchu. V druhej podkapitole teoretickej časti sme sa pozreli na cestovný ruch na Slovensku a v zahraničí, vymedzenie pojmu „región cestovného ruchu“ taktiež na regionálne rozdelenie Slovenska, no i regionálne rozdelenie zahraničných krajín Rakúska a Švajčiarska. Na záver sme si porovnali potenciál cestovného ruchu Slovenska so spomenutými krajinami práve na základe predpokladov cestovného ruchu. Súčasťou bakalárskej práce je aj praktická časť. Obsahuje metodiku zhodnocovania potenciálu využitím štatistických metód skúmania potenciálu a analýzu dotazníka, prostredníctvom ktorého sa snažíme, na základe oslovených subjektov v rámci Spišského regiónu, potvrdiť výsledky vyplývajúce zo štatistických metód.

Kľúčové slová:

Cestovný ruch, potenciál cestovného ruchu, ponuka cestovného ruchu, cestovný ruch na Slovensku, zahraničný cestovný ruch, región, regionalizácia.

ABSTRACT

GÁLY, Roman: *Assessment of the potential and opportunities for tourism development in the selected region.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of Tourism. – Supervisor: Ing. Jozef Gáll, PhD. – Bratislava: FC UE, 2023. 54p.

The aim of the bachelor thesis is to evaluate the potential and possibilities of further development of tourism in the Spiš region. The thesis is divided into theoretical and practical parts and contains 3 chapters, 12 graphs, 4 images, 5 tables, 1 diagram and 3 attachments. The theoretical part consists of two subchapters, each of which contains three subdivisions. First of all, we have defined the term „tourism" by using several authors, as there are many definitions and authors may have different views and understanding of the issue. We then focused on tourism potential, mainly using locational, selective and implementation assumptions. We have also discussed the primary and secondary tourism supply. In the second subchapter of the theoretical part, we looked at tourism in Slovakia and abroad, the definition of the term "tourism region", the regional division of Slovakia, as well as the regional division of the foreign countries Austria and Switzerland. Finally, we compared the tourism potential of Slovakia with the above-mentioned countries based on tourism assumptions. The bachelor thesis also includes a practical part. It contains the methodology of evaluating the potential by using statistical methods of examining the potential and the analysis of a questionnaire, through which we try, based on the addressed entities within the Spiš region, to confirm the results resulting from statistical methods.

Keywords:

Tourism, tourism potential, tourism offer, tourism in Slovakia, foreign tourism, region, regionalization.

Obsah

Zoznam ilustrácií a zoznam tabuliek	9
Zoznam skratiek a značiek.....	10
Úvod.....	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	12
1.1 Cestovný ruch – potenciál a ponuka cestovného ruchu	12
1.1.1 Definícia cestovného ruchu	12
1.1.2 Potenciál cestovného ruchu	13
1.1.3 Ponuka cestovného ruchu	17
1.2 Cestovný ruch na Slovensku a v zahraničí.....	20
1.2.1 Región cestovného ruchu.....	20
1.2.2 Regionalizácia Slovenskej republiky.....	21
1.2.3 Komparácia potenciálu cestovného ruchu vybraných krajín.....	22
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	26
2.1 Spišský región cestovného ruchu	27
2.2 Metodika zhodnocovania potenciálu.....	27
3 Výsledky práce a diskusia	30
3.1 Vyhodnotenie štatistických metód skúmania potenciálu	30
3.2 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu.....	33
3.3 Diskusia.....	45
Záver	47
Zoznam bibliografickej literatúry	48
Prílohy.....	52

Zoznam ilustrácií a zoznam tabuliek

Graf 1 Typ subjektu cestovného ruchu	34
Graf 2 Úroveň prírodného potenciálu Spišského regiónu cestovného ruchu	35
Graf 3 Úroveň kultúrno-historického potenciálu Spišského regiónu cestovného ruchu	36
Graf 4 Úroveň organizovaných podujatí v Spišskom regióne cestovného ruchu.....	37
Graf 5 Úroveň vybavenosti/dostupnosti služieb CR v Spišskom regióne cestovného ruchu	38
Graf 6 Zvýšenie atraktivity Spišského regiónu cestovného ruchu pre návštevníka	39
Graf 7 Zlepšenie cestovného ruchu v Spišskom regióne cestovného ruchu.....	40
Graf 8 Spolupráca so subjektami v Spišskom regióne cestovného ruchu	41
Graf 9 Spolupráca so subjektami	42
Graf 10 Podpora cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany štátu	42
Graf 11 Podpora cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany regionálnych orgánov..	43
Graf 12 Aktuálna situácia cestovného ruchu v Spišskom regióne cestovného ruchu v porovnaní s ostatnými regiónmi Prešovského kraja	44
Obrázok 1 Regióny cestovného ruchu na území Slovenskej republiky.....	21
Obrázok 2 Spolkové krajiny Rakúska	22
Obrázok 3 Kantóny vo Švajčiarsku	23
Obrázok 4 Vyhodnotenie potenciálu regiónov cestovného ruchu na základe uvedených indexov.....	31
Schéma 1 Funkčné členenie predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu	14
Tabuľka 1 Rozdelenie primárnej ponuky cestovného ruchu	18
Tabuľka 2 Rozdelenie sekundárnej ponuky cestovného ruchu	19
Tabuľka 3 Komparácia potenciálu CR krajín	24
Tabuľka 4 Hodnotenie turistickej aktivity na základe výsledkov indexov.....	29
Tabuľka 5 Index potenciálu turizmu (IPT)	33

Zoznam skratiek a značiek

CR	– Cestovný ruch
MDV SR	– Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
UNWTO	– Svetová organizácia cestovného ruchu
UNESCO	– Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru
HDP	– Hrubý domáci produkt
SK	– Slovensko
AT	– Rakúsko
CH	– Švajčiarsko
USD	– Americký dolár
IPT	– Index potenciálu turizmu
Tf	– turistická funkcia regiónu
L	– počet lôžok v ubytovacích zariadeniach regiónu
P	– počet obyvateľov regiónu
T	– počet návštevníkov regiónu
P	– počet obyvateľov regiónu
N	– počet nocľahov vo všetkých zariadeniach cestovného ruchu v regióne
Z cr	– zisky z cestovného ruchu v regióne
FR	– počet prírodných a kultúrnych zdrojov v regióne
FA	– faktor dostupnosti regiónu meraný v čase
FE	– faktor počtu druhov zariadení služieb turizmu v regióne
TIK	– Turistická informačná kancelária
CK	– Cestovná kancelária
CA	– Cestovná agentúra

Úvod

Cestovanie sa v dnešnej modernej dobe dostáva čoraz viac do popredia a nárast záujmu oň môžeme sledovať po celom svete. V dôsledku nárastu záujmu o cestovanie je potrebné rozvíjať potenciál v regiónoch cestovného ruchu. Pre splnenie hlavného cieľa sme sa v predkladanej bakalárskej práci zaoberali analýzou súčasného potenciálu a možnosťami rozvoja cestovného ruchu v Spišskom regióne. Za účelom detailnej analýzy zmapujeme regióny cestovného ruchu nachádzajúce sa na území Slovenska a porovnáme regionálne rozdelenie cestovného ruchu na Slovensku s vybranými krajinami v zahraničí. Pod pojmom Spišský región v predkladanej práci rozumieme región cestovného ruchu, ktorý je vymedzený a charakterizovaný na základe vyhlášky Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky z roku 2005 a nie región z administratívno-správneho hľadiska.

Slovenská republika nachádzajúca sa v srdci Európy so svojimi bohatými prírodnými zdrojmi a historickými pamiatkami by mohla tvoriť cenný zdroj prílivu domácich no najmä zahraničných turistov a tým pádom aj prínosu financií do národného hospodárstva. Súčasný stav je však taký, že napríklad rozlohou podobne veľké Švajčiarsko alebo susedné Rakúsko, ktoré patria medzi najnavštevovanejšie krajiny na svete (World Population Review, 2023), využívajú dlhodobý potenciál cestovného ruchu omnoho viac, aj keď sa už situácia v posledných rokoch na Slovensku trochu zlepšuje. V porovnaní s týmito krajinami, ktoré sú na tom oveľa lepšie z hľadiska cestovného ruchu a teda návštevnosti regiónov, miest a prívahu turistov, Slovensko disponuje tiež svojou prírodnou krásou a má množstvo kultúrno-historických pamiatok, ktoré sú zapísané v zoznamoch svetového dedičstva UNESCO (Horváthová, TREND, 2014).

Na Slovensku sa nachádza 21 regiónov cestovného ruchu, ktoré sú z tohto hľadiska rôzne rozvinuté. Bratislavský, Tatranský a Liptovský patria medzi tie najrozvinutejšie regióny na území Slovenskej Republiky. Potenciál sa však skrýva aj v ďalších regiónoch, ktoré sú menej známe nielen pre domácich ale aj pre zahraničných návštevníkov. Jedným z takých je aj Spišský región cestovného ruchu (Orságová, 2020).

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Cestovný ruch – potenciál a ponuka cestovného ruchu

1.1.1 Definícia cestovného ruchu

Pojem cestovný ruch je vo všeobecnosti veľmi používaný výraz. Používa sa aj označenie turizmus, no aj keď je tento termín vo všeobecnosti verejnosťou pokladaný za synonymum, presnejší a užší význam má pojem cestovný ruch, ktorý sme použili v predkladanej bakalárskej práci (Matlovičová et al., 2015).

Hovoríme o ňom v súvislosti s trávením času mimo domova s tým spojené služby ako sú stravovanie, ubytovanie, doprava a podobne. Rozlišujeme domáci a zahraničný cestovný ruch. V prípade domáceho cestovného ruchu sa jedná hlavne o pobyt v turistických podnikoch cestovného ruchu a platených služieb občanmi slovenskej republiky. Zahraničný cestovný ruch sa delí na výjazdový (tvoria ho obyvatelia slovenskej republiky, ktorý cestujú do zahraničia za určitým účelom) a príjazdový t. j. individuálne alebo organizované návštevy zahraničných turistov ako aj rôzne druhy pracovných návštev zo zahraničia. Dôležitým aspektom pri tomto type cestovného ruchu je aj dĺžka trvania pobytu návštevníkov vzhľadom k prínosu financií do národného rozpočtu krajiny (MDV SR, 2023).

Definície pre pojem cestovný ruch sú rôznorodé a neexistuje šablóna ako by sme presne mali charakterizovať tento pojem. Preto si niektoré vybrané definície interpretujeme.

Podľa P. Mariota „*Cestovný ruch je spoločenskou aktivitou, ktorá podmieňuje premiestňovanie obyvateľstva do častí krajinskej sféry, charakterizovaných interakciami krajinných prvkov, schopných vyvolať dočasnú zmenu pobytu*“ (Gregorová et al., 2015, s. 12).

Pre svetovú organizáciu cestovného ruchu predstavuje tento pojem sociálny, kultúrny a ekonomický jav, ktorý zahŕňa pohyb ľudí do krajín alebo na miesta mimo ich obvyklého prostredia na osobné alebo obchodné/profesionálne účely. Títo ľudia sa nazývajú návštevníci (môžu to byť turisti alebo výletníci; rezidenti alebo nerezidenti) a cestovný ruch súvisí s ich aktivitami, z ktorých niektoré zahŕňajú výdavky na cestovný ruch (UNWTO, 2023).

Autor M. Gúčik definoval cestovný ruch takto: „*Cestovný ruch je súbor činností zameraných na uspokojovanie potrieb súvisiacich s cestovaním a pobytom osôb mimo mesta trvalého bydliska a zvyčajne vo voľnom čase. Ich cieľom je odpočinok, poznávanie, zdravie, rozptýlenie a zábava, kultúrne a športové vyžitie, služobné cesty, t.j. získanie komplexného zážitku*“ (Gregorová et al., 2015, s. 13).

Podľa J. K. Waltona je cestovný ruch akt a proces trávenia času mimo domova za účelom rekreácie, oddychu a potešenia, pričom sa využíva komerčné poskytovanie služieb (Walton, Britannica, 2023)

Cestovný ruch na Slovensku upravuje zákon: č. 170/2018 Z. z. o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dôležitým je aj zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu (hovorí o usmerňovaní podpory cestovného ruchu na Slovensku, práv a povinností právnických aj fyzických osôb v CR, tvorbe koncepčných dokumentov a financovaní rozvoja cestovného ruchu). Tieto zákony obsahujú rôzne doplnenia zákona, na základe ktorých boli pozmenené (Slov lex, 2023).

1.1.2 Potenciál cestovného ruchu

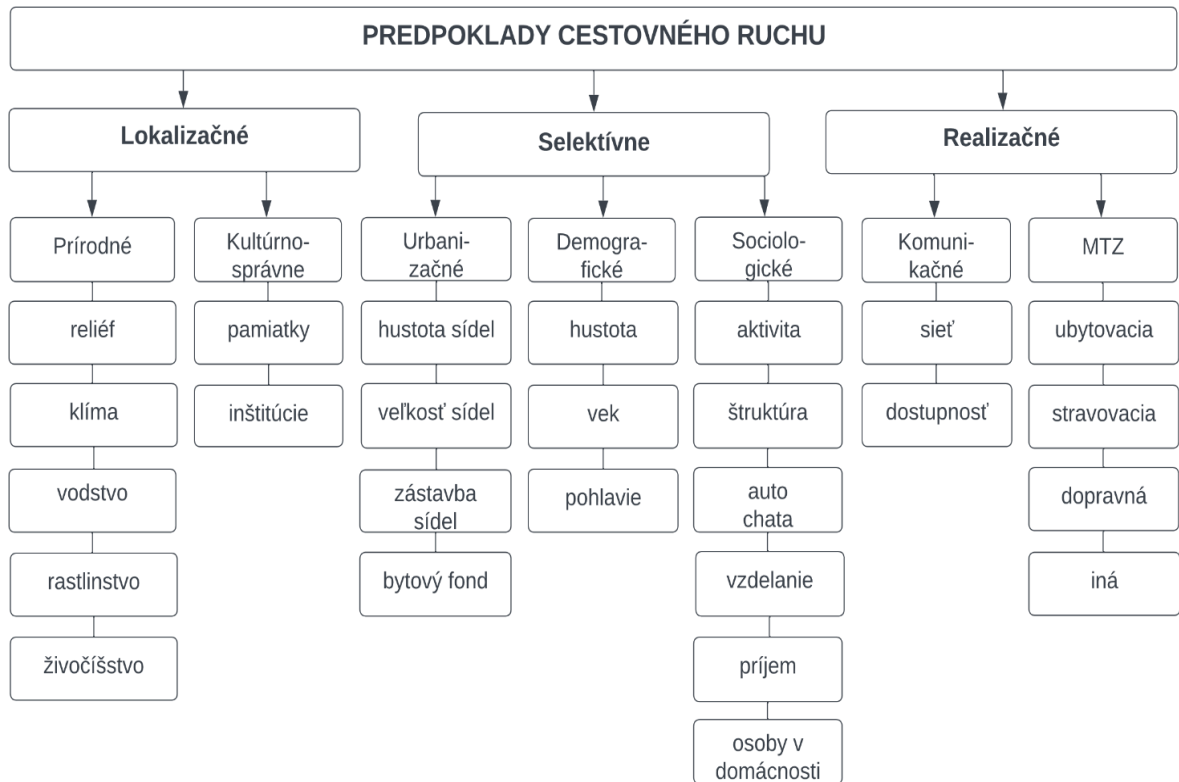
Postupne ako sa rodil cestovný ruch a rozrastal sa do celého sveta sa začali študovať aj predpoklady ovplyvňujúce jeho rozmach. Súbor týchto podmienok vplyvujúcich na jeho rozvoj môžeme pomenovať ako predpoklady cestovného ruchu (Gregorová et al., 2015).

Cestovný ruch sa vyskytuje tam, kde má najvhodnejšie podmienky rozvíjať sa, najmä pri pobreží morí a vodných nádrží vo vnútrozemí, v dolinách a pohoriach alebo v historických mestách. Pre pochopenie problematiky využijeme členenie predpokladov cestovného ruchu podľa P. Mariota (2015). Rozdeľujú sa na tieto tri hlavné skupiny:

- Lokalizačné predpoklady (miesto výskytu cestovného ruchu)
- Selektívne predpoklady (účasť obyvateľstva na cestovného ruchu)
- Realizačné predpoklady (uskutočnenie cestovného ruchu)

Nasledujúca schéma č. 1 nám zobrazuje funkčné členenie predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu do osobitných skupín.

Schéma 1 Funkčné členenie predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa P. Mariota, 2015

Lokalizačné predpoklady rozhodujú o využití určitého územia na základe prírodných možností, kvalite spoločenských alebo iných podmienok pre cestovný ruch (Hrala, 2013). Lokalizačné predpoklady ďalej rozdeľujeme na prírodné (reliéf, klíma, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo) a kultúrosprávne (kultúrno-historické), napríklad historické pamiatky (Mitríková a Kunáková, 2014).

Prírodné predpoklady sú spojené s rôznorodosťou prírodného prostredia zemského povrchu. V lokalitách, ktoré obsahujú viaceré pozitívne hodnoty prírodných ukazovateľov sa rodia územia vhodné pre cestovný ruch (Mitríková a Kunáková, 2014). Reliéf – označuje všetky tvary povrchu zeme, t. j. morfológický profil určitého územia, ktoré sa potom môže využívať na rekreáciu. Najatraktívnejšie oblasti sú tie, ktoré sú rozmanité a majú výškovo diferencovaný reliéf (Schejbal, 2017). Klíma – vo všeobecnosti najpriaznivejšie podmienky pre cestovný ruch ma z hľadiska podnebia mierne a subtropické pásmo, ostatné podnebné pásma nie sú ideálne kvôli rôznym klimatickým výkyvom ako vysoká vlhkosť vzduchu, alebo extrémny z hľadiska teplôt (Hrala, 2013). Vodstvo – Patrí medzi dôležité prírodné predpoklady, keďže väčšina zemského povrchu je obklopená vodou. Pri vodstve rozlišujeme

povrchové a podzemné vody (termálne a minerálne pramene). Najvyššou mierou zastúpenia na povrchovej vode sa podieľajú oceány, ďalej moria, jazerá, rieky a podobne (môžu byť využívané napríklad na rekreáciu, kúpanie, rybolov a vodné športy) (Mariot, 2015). Rastlinstvo – obsahuje množstvo druhov rastlín podstatných pre funkčnosť prírody. Najväčšiu hodnotu pre cestovný ruch majú lesy, ktoré sú rôznorodé v závislosti od podnebného pásma. Živočíšstvo – tak isto ako pri rastlinstve existuje aj mnoho rôznych druhov zvierat, ktoré sú však vo veľkej miere ovplyvňované zásahom činnosti človeka. V tomto smere sú pre cestovný ruch najviac atraktívne poľovníctvo, rybolov, safari či zoológické záhrady, ktoré navštevujú účastníci cestovného ruchu (Schejbal, 2017).

Kultúrno-správne (kultúrno-historické) predpoklady sú tiež súčasťou zrodu území vhodných pre cestovný ruch, ale za pomoci aktivity človeka. Historické pamiatky, výstavy, múzeá a galérie v rôznych mestách vo svete každoročne priťahujú veľké masy turistov. Kultúrne pamiatky – delia sa do viacerých skupín, medzi tie najvyhl'adávanéjšie a najzaujímavejšie pre návštevníka patria architektonické pamätihodnosti, kde môžeme zaradiť hrady, kaštiele, zámky, sakrálne stavby a podobne. Pamiatky výtvarného umenia (najhodnotnejšie z nich nájdeme v múzeách a galériách), ďalej významné archeologické miesta, technické pamiatky ako napríklad rôzne známe mosty vo svete, alebo pamiatky ľudovej kultúry. Centrálné inštitúcie – v mestách obvykle nájdeme budovy administratívneho charakteru a inštitúcie riadiacich orgánov, v tomto prípade sa už necestuje za cieľom oddychu ale z pracovného dôvodu (Mariot, 2015).

Selektívne predpoklady stanovujú charakter a veľkosť dopytu populácie a vyberajú tú časť, ktorá sa najviac zaujíma o participáciu na cestovnom ruchu (Gregorová et al., 2015). Selektívne predpoklady ďalej rozdeľujeme na urbanizačné, demografické a sociálno-ekonomické (Drábová-Degro a Krnáčová, 2017).

Urbanizačné predpoklady majú súvis s tým, že keď sa formovali a stavali mestá, občania týchto území začali strácať spojenie s prírodou a v dôsledku toho sa začal zvyšovať dopyt po cestovnom ruchu. Dôležitými meradlami sú hustota, veľkosť, zástavba a bytový fond sídel. Podstatným meradlom je veľkosť sídla, ktorá sa posudzuje na základe kvantity obyvateľstva. Spravidla platí že čím vyššia je časť mestského obyvateľstva z celkového obyvateľstva danej krajiny, tým vyššia je aj participácia na cestovnom ruchu. Z toho vyplýva že cestovného ruchu sa najviac zúčastňujú občania miest s hustou výškovou zástavbou, ktorí

cestujú do zahraničia. Čoraz častejšia a typickejšia sa pre ľudí z takýchto miest stáva víkendová rekreácia (Mariot, 2015).

Demografické predpoklady určujú skladbu obyvateľstva na základe ukazovateľov ako sú: hustota a počet obyvateľov, veková štruktúra, pohlavie obyvateľov, národnostná a náboženská štruktúra (Drábová-Degro a Krnáčová, 2017).

Sociologické predpoklady sú tiež veľmi dôležitou súčasťou kategórie selektívnych predpokladov, keďže zaznamenávame rozdiely v záujme o cestovný ruch v rôznych kútoch sveta. Podľa autoriek M. Drábová-Degro a Z. Krnáčová sem zaradujeme: vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva, ekonomické aktivity, sociálnu príslušnosť obyvateľstva a ukazovatele životnej úrovne (Drábová-Degro a Krnáčová, 2017). Cestovného ruchu sa prevažne zúčastňujú zamestnaní obyvatelia, ktorý takýmto spôsobom hľadajú priestor na oddych, často majú napríklad auto alebo chatu, disponujú určitým množstvom finančných prostriedkov a nadobudli vyššie vzdelanie oproti zvyšku spoločnosti. Poväčšine sa teda jedná o účastníka, ktorý pochádza z ekonomicky vyspelých štátov sveta. Toto sú príklady sociálnych rozdielov ktoré sa môžu výrazne podpísať pod účasť na cestovnom ruchu (Mariot, 2015).

Realizačné predpoklady sú dôležitým štádiom pri realizovaní účasti rozličných foriem cestovného ruchu za podpory dopravy a s pomocou ubytovacích, stravovacích a iných zariadení v takých oblastiach, ktoré splňajú tie najlepšie podmienky pre cestovný ruch (Hrala, 2013). Autorky J. Mitríková a L. Kunáková (2014) realizačné predpoklady ďalej rozdeľujú na dopravné (komunikačné) predpoklady a MTZ (materiálno-technickú základňu).

Komunikačné predpoklady sa rozdeľujú na komunikačnú sieť a dostupnosť. Pod komunikačnou sieťou si môžeme predstaviť rozsiahly dopravný systém, ktorý spájajú rôzne druhy transportu ako napríklad: automobilová, železničná, letecká a námorná doprava. Tieto druhy dopravy plnia aj hospodársku funkciu pričom cieľom je prepraviť tovar v určitom čase pri určitej vzdialenosti. Tak isto je to aj pri účasti na cestovnom ruchu a teda prepravovaní účastníkov do danej destinácie na čas. Ak je komunikačná sieť dobre vybudovaná (hustota siete), tak má daná lokalita aj vyššie šance na rozmach cestovného ruchu (Mariot, 2015). Priaznivá dostupnosť regiónu prispieva k celkovej atraktivite územia z hľadiska jeho potenciálnych návštevníkov. Naopak, dôsledkom zlej dostupnosti regiónu môže byť

nedostatok turistov alebo ich smerovanie do miest alebo regiónov, ktoré sú lepšie dostupné (Michniak, 2014).

Materiálno-technická základňa je zoskupenie človekom vyhotovených zariadení kde sa poskytujú rôzne služby nevyhnutné pre fungovanie účastníka v cieľovej destinácii cestovného ruchu. Patria sem ubytovacie, dopravné, stravovacie, zábavné a iné zariadenia. Ubytovacie zariadenia poskytujú účastníkovi možnosť prenocovania. Kapacitu týchto zariadení označuje počet lôžok a môžu to byť napr. hotely, penzióny, motely, ubytovne, kempy alebo chaty. Stravovacie a zábavné zariadenia slúžia na stravovanie a uspokojovanie ďalších potrieb účastníka CR. Patria sem rôzne reštaurácie, jedálne, bistrá, bary, salaše, vinárne a kaviarne, pričom kapacitu stanovuje počet možných sedení pri stoloch. Dopravné zariadenia zjednodušujú participáciu pre účastníka na rekreačných aktivitách. Spadajú sem napr. lanovky v lyžiarskych centrách alebo výťahy, pričom kapacitu stanovuje množstvo prepravených ľudí za hodinu. Do súboru iných zariadení zahrňujeme objekty určené pre rekreáciu návštevníkov ako bazény, zjazdovky, ihriská no patria sem napríklad aj cestovné kancelárie (Mariot, 2015).

1.1.3 Ponuka cestovného ruchu

Ponuka cestovného ruchu je kompozícia zložiek produkujúcich rozličné statky a služby. Spotreba statkov a služieb pôsobí na finálny účinok cestovného ruchu. Ponuku delíme na dve základné kategórie (primárna a sekundárna ponuka). Nositele ponuky rozdeľujeme na:

- cieľovú lokalitu – stvára ju stredisko, región alebo štát, pričom ponúka potenciálnemu účastníkovi cestovného ruchu svoju prírodnú a kultúrnu pôvabnosť;
- verejné inštitúcie – vlastnou aktivitou prispievajú k uskutočňovaniu ponuky;
- súkromné podniky – vytváraním statkov a služieb uspokojujú potreby návštevníka v jeho cieľovom mieste;
- infraštruktúrne zariadenia – zriaďujú časti infraštruktúry verejného sektora a infraštruktúry CR (Gúčik, 2020).

Z časového hľadiska poznáme stálu (celoročné obdobie) a sezónu ponuku (určitá časť ročného obdobia). Ponuka má aj svoje typické znaky medzi ktoré patria: rôznorodosť a komplexnosť – zahŕňa prvky primárnej aj sekundárnej ponuky; viazanosť na rozsiahle

investície – súvisiace s výstavbou zariadení poskytujúcich služby pre návštevníka; nízka pružnosť – v komparácii s rýchlo sa rozvíjajúcim dopytom; vysoký stupeň pohotovosti na poskytovanie služieb – služby sú tvorené vo chvíli ich spotreby (Gúčik, 2017). Potenciál vytvorený prírodnou cestou sa týka primárnej ponuky a potenciál vytvorený ľudským pričinením patrí do sekundárnej ponuky (Šenková a Babicová, 2020).

Primárna ponuka má úlohu upútať potenciálneho návštevníka cestovného ruchu. Patria sem prírodné podmienky a antropogénna ponuka t. j. vyhotovenie ľudskou aktivitou, kde zaradíme kultúrohistorické podmienky a rôzne druhy podujatí (Šenková a Babicová, 2020). Nasledujúca tabuľka č. 1 nám vyobrazuje rozdelenie primárnej ponuky cestovného ruchu.

Tabuľka 1 Rozdelenie primárnej ponuky cestovného ruchu

Prírodné podmienky
<ul style="list-style-type: none"> - geomorfologické pomery (rozmanitosť a členenie reliéfu) - klimatické aspekty (teplotné rozdiely a poveternostné podmienky, zrážky) - hydrologické podmienky (vlastnosti povrchových a podzemných vôd, napríklad ich čistota alebo teplota) - biogeografické aspekty (rastlinstvo a živočíšstvo, zalesnenosť oblastí, rôzne druhy zveri)
Kultúrohistorické podmienky
<ul style="list-style-type: none"> - architektonické pamätihodnosti (hrady, pevnosti, zámky, sakrálne stavby) - umelecké diela (napríklad pomníky, obrazy alebo sochy) - folklór (ľudové zvyky a tradície, tradičné výrobky) - archeologické lokality (prírodné alebo archeologické predmety uchované v múzeách) - historické bojiská - kultúrne zariadenia (galérie a divadlá)

Organizované podujatia
<ul style="list-style-type: none"> - kultúrne (festivaly alebo koncerty) - športové (majstrovstvá sveta/európy v rôznych druhoch športu) - obchodné (veľtrhy, konferencie a iné obchodné udalosti) - religiózne (náboženské sviatky) - politické a spoločenské (mestské slávnosti, schôdze politických lídrov pri rokovaníach a iné)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa M. Gučíka, 2020

Sekundárna ponuka závisí od primárnej ponuky a vytvára podmienky pre jej zužitkovanie a uskutočňovanie cestovného ruchu v cieľovej destinácii. Obsahuje zariadenia poskytujúce rozličné formy služieb, ktoré sú určené pre uspokojovanie potrieb návštevníka v cieľovej destinácii cestovného ruchu. Vytvára ju prioritne infraštruktúra a supraštruktúra cestovného ruchu (Hrubalová a Repáňová, 2016). Nasledujúca tabuľka č. 2 nám vyobrazuje rozdelenie sekundárnej ponuky cestovného ruchu.

Tabuľka 2 Rozdelenie sekundárnej ponuky cestovného ruchu

Supraštruktúra
<ul style="list-style-type: none"> - zariadenia poskytujúce návštevníkovi ubytovacie služby - zariadenia poskytujúce návštevníkovi stravovacie služby
Infraštruktúra
<ul style="list-style-type: none"> - cestovné kancelárie - centrá poskytujúce turistické informácie
Všeobecná infraštruktúra
<ul style="list-style-type: none"> - nákupné centrá a obchody spojené aj s predajom služieb - dopravné zariadenia - zdravotnícke strediská - policajné a záchranné zložky - športové zariadenia ako štadióny alebo posilňovne - mestská hromadná doprava a ďalšie druhy dopravy

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa M. Gučíka, 2017

Pre štát je dôležité získať na trhu v rámci ponuky konkurenčnú výhodu. Môže sa mu to podariť vďaka absolútnej konkurenčnej výhode – môže poskytovať výnimočný a unikátny produkt (napr. pyramídy v Egypte), alebo má relatívnu konkurenčnú výhodu – poskytuje podobný produkt, ale za lepšiu cenu prípadne s vyššou kvalitou (Nováková, 2013).

1.2 Cestovný ruch na Slovensku a v zahraničí

Rozlohou nie príliš veľká Slovenská republika ležiaca vo výhodnej geografickej polohe v strede Európy má dobré predpoklady na rozvoj cestovného ruchu. Na Slovensku sú však oblasti napríklad vo východnej časti krajiny, ktoré napriek dobrým predpokladom na rozvoj cestovného ruchu zaostávajú (Korec, 2012). V tejto časti práce sme porovnali Slovensko s vybranými krajinami Rakúskom a Švajčiarskom. Krajiny sme si vybrali na základe podobnosti niektorých spoločných črt, akými sú napríklad prírodné predpoklady.

1.2.1 Región cestovného ruchu

Pre účely práce je potrebné si najprv charakterizovať pojem región cestovného ruchu. Možno ho definovať ako miesto, ktoré láka turistov na dočasný pobyt a najmä tie vlastnosti, ktoré k tomu prirodzene prispievajú. Väčšina štúdií cestovného ruchu sa zameriava na región ako cieľové miesto cestovného ruchu. Práve tu sa vyskytujú najvýznamnejšie a najdramatickejšie aspekty. Je to aj miesto, kde sa nachádzajú mnohé zložky podnikania v cestovnom ruchu: ubytovacie zariadenia, služby, zábavné a rekreačné zariadenia (Flognfeldt, 2005)

Autor M. Gúčík definuje región cestovného ruchu ako územie vyhovujúce podmienkami na rozvíjanie cestovného ruchu, ktoré má predpoklady na prosperitu aktivít cestovného ruchu. Pre návštevníka ide o územie ponúkajúce produkty cestovného ruchu (Gúčík, 2020). Podľa dokumentu Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike (2005) vydaného ministerstvom hospodárstva žiaden región nie je celkom homogénny. Každé takéto územie má svoju časť, ktorá je kvalitou podmienok vyššie ako ostatok regiónu a nazývame ho subregión (Ústav turizmu, 2005).

1.2.2 Regionalizácia Slovenskej republiky

Zo začiatku bola na Slovensku vypracovaná rajonizácia cestovného ruchu, ktorá vymedzovala územie Slovenska na oblasti. Neskôr v roku 2005 vznikol dokument Regionalizácia cestovného ruchu, ktorý rozdeľuje územie krajiny na 21 regiónov cestovného ruchu (Orságová, 2020). Tieto regióny cestovného ruchu sú ďalej rozdelené do kategórií z hľadiska strednodobého a dlhodobého horizontu a s medzinárodnou, národnou, nadregionálnou alebo iba regionálnou úrovňou významnosti (Micháľková et al., 2013).

- medzinárodne významné (Bratislavský, Liptovský, Tatranský, Severopovažský, Horehronský);
- národne významné (Strednopovažský, Oravský, Turčiansky, Šarišský, Košický);
- nadregionálne významné (Podunajský, Nitriansky, Hornonitriansky, Dolnopovažský, Pohronský, Gemerský, Spišský);
- regionálne významné (Záhorský, Hornozemplínsky, Dolnozemplínsky, Ipeľský) (Gúčik, 2020). Nasledujúci obrázok č. 1 nám zobrazuje jednotlivé regióny cestovného ruchu na území Slovenskej republiky.

Obrázok 1 Regióny cestovného ruchu na území Slovenskej republiky

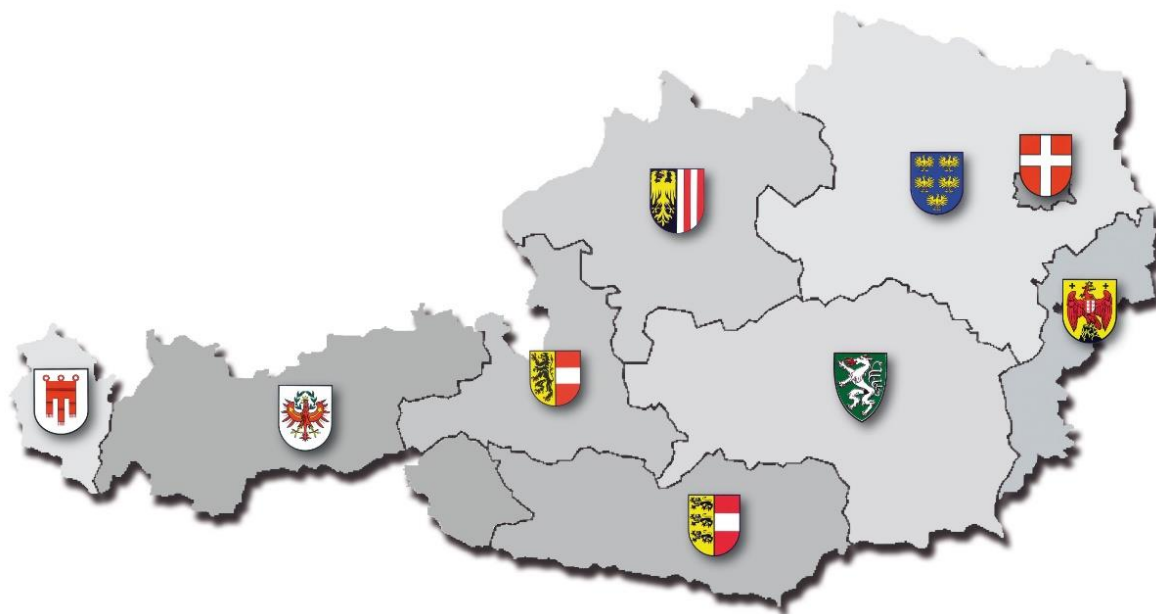
Zdroj: Vlastné spracovanie

1.2.3 Komparácia potenciálu cestovného ruchu vybraných krajín

V nasledujúcej podkapitole sme porovnali Slovenskú republiku so zahraničnými krajinami ktoré sa vyznačujú porovnateľnými vlastnosťami, či už podobnou rozlohou alebo podobnosťou niektorých predpokladov cestovného ruchu, pričom sme sa zamerali primárne na lokalizačné predpoklady cestovného ruchu. Na túto komparáciu sme si vybrali susedné Rakúsko a rozlohou takmer zhodné Švajčiarsko. Pomocou jednoduchej tabuľky sme si znázornili komparáciu nosných predpokladov CR týchto krajín. Predtým ako sme si porovnali krajiny na základe predpokladov cestovného ruchu, predstavíme ich regionálne rozdelenie.

Rakúsko sa delí na 9 spolkových krajín, ktoré spájajú Rakúsko do jedného celku. Patria sem: Burgenland, Viedeň, Dolné Rakúsko, Horné Rakúsko, Štajersko, Korutánsko, Salzbursko, Tirolsko, Vorarlbersko (Austria info, 2023). Nasledujúci obrázok č. 2 nám zobrazuje jednotlivé spolkové krajiny Rakúska.

Obrázok 2 Spolkové krajiny Rakúska

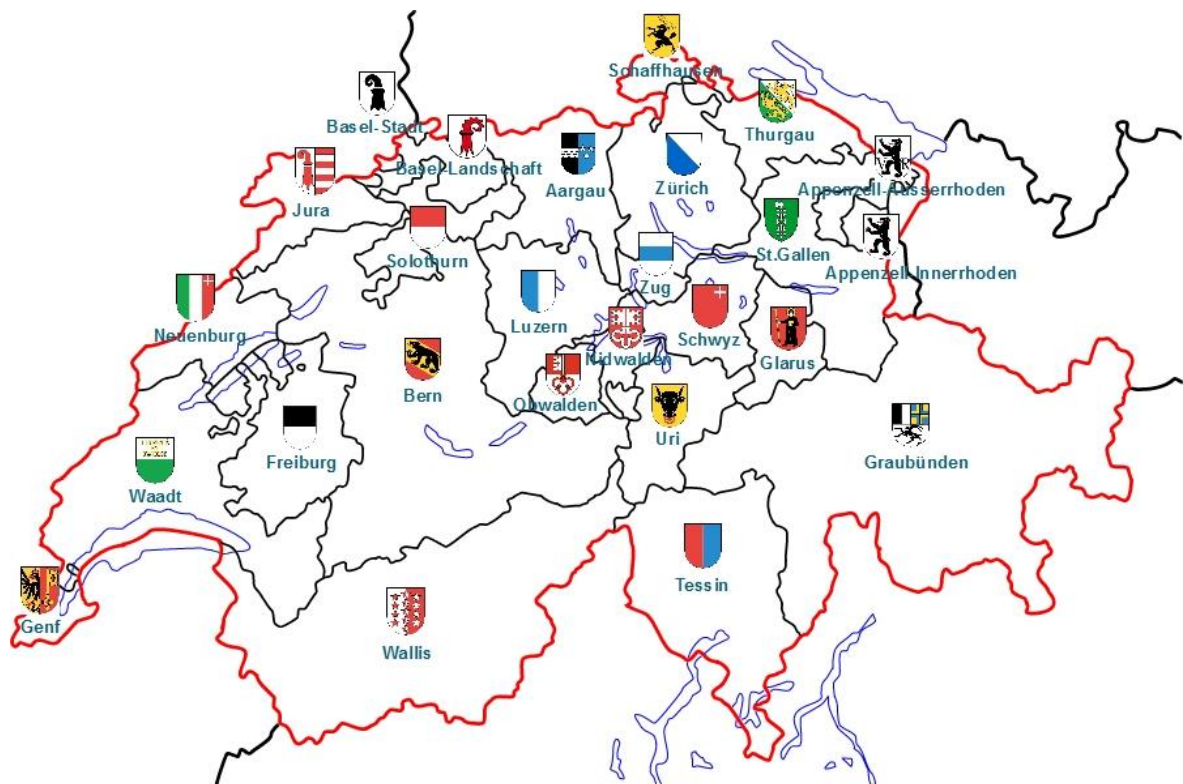

Zdroj: Parlament Österreich

Cestovný ruch je pre rakúske hospodárstvo dôležitým odvetvím a v predkrízovom roku 2019 sa na tvorbe HDP podieľal 7,5 % v roku 2020 počas pandémie to bolo 5,5 %. Dôvody pozitívneho vývoja rakúskeho cestovného ruchu pred krízou COVID-19 sú rôzne: v prvom rade Alpy s množstvom zjazdoviek, lanoviek a vlekov, vďaka čomu patrí Rakúsko medzi top lyžiarske destinácie Európy, nádherná príroda, Dunaj, rieky a jazerá s kvalitnou pitnou vodou, krásne mestá, nezabudnuteľná história a kultúra Rakúska ako aj centrálna poloha v Európe. Kvalita služieb v malých rodinných podnikoch so silnými regionálnymi a tradičnými väzbami prispievajú k jedinečnému turistickému zážitku. Najnavštevovanejšie regióny v Rakúsku sú Salzburg, Tirolsko a Viedeň. V rámci Európskej únie je Rakúsko piatou najnavštevovanejšou krajinou (Federal Ministry Republic of Austria, 2023).

Švajčiarsko je konfederácia konštruovaná z 26 kantónov kde patria: Zürich, Bern, Luzern, Uri, Schwyz, Obwalden, Nidwalden, Glarus, Zug, Freiburg, Solothurn, Bazilej-mesto, Bazilej-vidiek, Schaffhausen, Appenzell Ausserrhoden, Appenzell Innerrhoden, St. Gallen, Graubünden, Aargau, Thurgau, Ticino, Vaud, Wallis, Neuenburg, Ženeva, Jura (Kurek, 2013). Nasledujúci obrázok č. 3 nám zobrazuje jednotlivé kantóny na území Švajčiarska.

Obrázok 3 Kantóny vo Švajčiarsku

Zdroj: Ladislav Klepáč, Quantajobs

Švajčiarsko taktiež patrí medzi najnavštevovanejšie krajiny Európy a cestovný ruch patrí medzi dôležité odvetvia pre hospodárstvo krajiny. V predkrízovom roku 2019 sa na tvorbe HDP podieľal 2,9 % a v roku 2020 počas pandémie to bolo 1,2 % (WorldData, 2023). Švajčiarsko sa nachádza v západnej a strednej Európe a má veľmi dobre rozvinutý cestovný ruch. Veľký prínos pre cestovný ruch majú samozrejme Alpy, no netreba zabudnúť na ľadovcové jazerá, dediny v horskom prostredí, hrady a celkovo nádhernú prírodu. Medzi najlepšie destinácie patrí Zürich (najväčšie mesto Švajčiarska na úpätí Álp a brehu jazera Zürich), Ženeva mesto umenia, kultúry, Bern (hlavné mesto), alebo Svätý Moritz s nádhernou prírodou (Thomas Cook, 2023). Nasledujúca tabuľka č. 3 nám vyobrazuje komparáciu potenciálu cestovného ruchu Slovenskej republiky, Rakúska a Švajčiarska.

Tabuľka 3 Komparácia potenciálu CR krajín

Krajina	Reliéf	Klíma	Vodstvo	Hustota obyv.	Počet ubyt. zariadení (2021)	Tržby z CR v USD v mil. (2020)	Počet prenocovaní (2019)
SK	Tatry	mierna	Dunaj/Váh	110/km ²	3 460	1,303 mil.	17 225 333
AT	Alpy	mierna	Dunaj/Rýn	108/km ²	22 695	15,362 mil.	127 890 554
CH	Alpy	mierna	Rýn/Rhône	215/km ²	36 755	9,994 mil.	56 234 630

Zdroj: Vlastné spracovanie

Slovensko (SK) je rozlohou podobné veľkosti územia Švajčiarska (CH) no zároveň majú obe krajiny asi o polovicu menšiu rozlohu ako susedné Rakúsko (AT) nachádzajúce sa geograficky medzi nimi. Slovensko má približne o 3,5 milióna menej obyvateľov ako zvyšné krajiny v komparácii, no v rámci prírodných predpokladov vykazujú určité podobnosti ako môžeme vidieť aj v tabuľke. Všetky sa nachádzajú v miernom klimatickom pásme, ktoré je najvhodnejšie pre výskyt cestovného ruchu (Hrala, 2013). Ani jedna z krajín nemá prístup k moru alebo oceánu no nachádzajú sa v nich významné rieky a jazerá, na Slovensku a v Rakúsku je takou riekou napríklad Dunaj a vo Švajčiarsku rieka Rýn a Rhône. Švajčiarsko vykazuje väčšiu hustotu obyvateľstva v porovnaní s Rakúskom a Slovenskou republikou.

Na Slovensku sú najvýznamnejšie hory z hľadiska CR Tatry s najvyšším vrchom, ktorým je Gerlachovský štít (2 655m), pričom v Rakúsku a Švajčiarsku sa rozprestierajú atraktívne Alpy. V Rakúskych alpách je najvyšším vrchom Grossglockner (3 797m) a alpy zaberajú až 60 % územia. Vo Švajčiarsku je najvyšší vrch Dufourspitze (4 634m), pričom alpy zaberajú 2/3 územia krajiny a tiež sa tu nachádza nie menej známy vrch Matterhorn s výškou 4 481m (Hrala, 2013).

Všetky krajiny ponúkajú množstvo služieb no Rakúsko aj Švajčiarsko sú z hľadiska cestovného ruchu oveľa viac rozvinuté ako Slovensko, ako nám už naznačujú údaje z tabuľky. Zásadný rozdiel vidíme v politike a v systéme fungovania cestovného ruchu krajín. Napríklad v Rakúsku je rozdiel od Slovenska rozvoj cestovného ruchu prioritou pre vládu, má to ekonomické dôvody a zároveň vytvára množstvo pracovných miest (Horváthová, Trend, 2014). Kým Rakúsko i Švajčiarsko sa výrazne zameriavajú na cestovný ruch, marketingovú stratégiu a zlepšovanie turistickej vybavenosti krajiny, tým najväčším problémom Slovenska sú nedostatky v infraštruktúre a supraštruktúre, hlavne ubytovacie kapacity, slabo vybudovaná diaľničná sieť alebo kvalitatívna vybavenosť, čo sa odzrkadľuje aj v počte prenocovaní ako môžeme vidieť. Do tabuľky sme pri ukazovateli počtu prenocovaní implementovali údaje z roku 2019, pretože je to najaktuálnejší rok pre ktorý boli dostupné údaje pre všetky spomenuté krajiny. Boli dostupné aj roky 2020 a 2021, no v databáze Eurostatu nám neposkytujú údaje pre Švajčiarsko, pravdepodobne v dôsledku a súvislosti s pandemiou COVID-19. Príjmy z cestovného ruchu, sú ukazovateľ, ktorý nám naznačuje, že aj v tejto štatistike Slovensko zaostáva – tržby Slovenska dosahujú v roku 2020 hodnotu 1 303 000 000 amerických dolárov. Najvyššie tržby za rok 2020 dosahuje Rakúsko konkrétne 15 362 000 000 amerických dolárov (Knoema, World data atlas, 2020). Veľký rozdiel môžeme pozorovať aj v počte ubytovacích zariadení, aj v tejto štatistike Slovensko výrazne zaostáva. Pri tomto údaji bol najaktuálnejší rok 2021, ktorý poskytoval hodnoty pre všetky spomenuté krajiny v komparácii.

2 Ciel' práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť potenciál a možnosti ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v Spišskom regióne.

Pre naplnenie hlavného cieľa sme si na začiatku vymedzili niekoľko čiastkových cieľov. Čiastkové ciele obsahujú aj teoretické čiastkové ciele aj čiastkové ciele patriace do praktickej časti.

Čiastkové ciele teoretickej časti zahŕňajú:

- Syntetizovať poznatky o potenciáli cestovného ruchu a možnostiach jeho hodnotenia z dostupných teoretických zdrojov.

Čiastkové ciele praktickej časti zahŕňajú:

- Vyhodnotiť potenciál CR v spišskom regióne na základe vybranej štatistickej metódy zhodnocovania potenciálu;
- Uskutočniť primárny prieskum využitím nástroja dotazník pre potvrdenie účinnosti metódy uvedenej v čiastkovom ciele.

Pri zisťovaní hlavného cieľa záverečnej práce sme si vytýčili dve výskumné otázky.

Výskumná otázka 1: Aká je úroveň potenciálu cestovného ruchu v Spišskom regióne v porovnaní s inými regiónmi nachádzajúcimi sa v Prešovskom kraji?

Výskumná otázka 2: Aká je súvislosť medzi výsledkami hodnotenia potenciálu cestovného ruchu v Spišskom regióne a názormi aktérov regionálneho cestovného ruchu?

V predkladanej záverečnej práci sme využili a interpretovali indexy potenciálu na základe štatistických metód zhodnocovania potenciálu. Následne sme prostredníctvom vytvoreného dotazníka oslovovali vybrané typy subjektov ako: ubytovacie zariadenia, stravovacie zariadenia, kúpeľné zariadenia, cestovná kancelárie/cestovná agentúry, TIK (turistická informačná kancelária), kultúrne a osvetové zariadenia, športovo-rekreačné

zariadenia, mestá/obce a univerzity/stredné školy. Dotazník obsahuje 12 uzavretých otázok, ktoré sme rozposlali 120 vybraným subjektom v Spišskom regióne. Zo 120 oslovených subjektov, nám zodpovedalo dotazník 80 oslovených subjektov, v časovom horizonte 4 týždňov (od 01.03.2023 do 29.03.2023).

2.1 Spišský región cestovného ruchu

Spišský región cestovného ruchu je oblasť vo východnej časti Slovenska, do ktorej spadajú okresy Kežmarok, Spišská Nová Ves, Gelnica Levoča a Poprad a rozprestiera sa na území Prešovského a Košického kraja. Spišský región sa delí na tri časti: Dolný Spiš (Spišská Nová ves a Gelnica), Stredný Spiš (Levoča, Poprad a väčšina Kežmarku), Horný Spiš (Stará Ľubovňa a časť Kežmarku – Zamagurie). Často sa sem zaradujú Tatry a Zamagurie, pretože tieto regióny boli súčasťou Spišskej Župy v minulosti. Spišský región ponúka naozaj nádhernú prírodu a nachádzajú sa tu aj historické pamiatky či národné parky. Nájdete tu Tatranský národný park, národný park Pieniny či Nízke Tatry, alebo Slovenský raj. Väčšina obyvateľstva je slovenskej národnosti no 10 – 15 % tvoria rómsky obyvatelia (Liptov, 2023). Cez región pretekajú rieky Hornád a Poprad (Reny Travel, 2023). V spišskom regióne nájdeme aj veľa prírodných aj kultúrohistorických pamiatok zapísaných v svetovom dedičstve UNESCO. Patrí sem Spišský hrad, Spišská Kapitula, Spišské podhradie, gotický kostolík v Žehre, Dielo Majstra Pavla z Levoče a chrám sv. Jakuba v Levoči, Kaštieľ v Markušovciach, Dobšinská ľadová jaskyňa a ďalšie. Mesto Levoča je centrom množstva historických pamiatok počnúc obdĺžnikovým námestím, kde sa nachádza Kostol sv. Jakuba zo 14. storočia v ktorom nájdeme dielo Majstra Pavla – najvyšší drevený oltár sv. Jakuba jediný svojho druhu na svete, za zmienku stojí aj klieť hanby zo 16. storočia, radnica, meštianske domčeky či slávny Thurzov dom. Spišský hrad má obrovský význam nie len pre región a celé Slovensko ale aj pre zahraničie (Slovak region, 2016).

2.2 Metodika zhodnocovania potenciálu

Potenciál v Spišskom regióne cestovného ruchu budeme vyhodnocovať na základe štatistických metód: Baretjevho a Defertovho indexu turistickej funkcie, Schneiderovho indexu intenzity cestovného ruchu v regióne, Charvátovho indexu intenzity cestovného ruchu v regióne a indexu stupňa rozvoja cestovného ruchu v regióne. Na záver si vypočítame aj index potenciálu turizmu (IPT). Všetky štatistické metódy si predstavíme v tejto časti práce.

Index turistickej destinácie – Baretjevov a Defertov index

$$Tf(t) = \frac{L \times 100}{P}$$

Tf (t) – turistická funkcia regiónu t,

L – počet lôžok v ubytovacích zariadeniach regiónu

P – počet obyvateľov regiónu

Intenzita cestovného ruchu v regióne – Schneiderov index

$$il = \frac{T \times 100}{P}$$

Znázorňuje podiel počtu návštevníkov na 100 trvalo bývajúcich obyvateľov.

T – počet návštevníkov regiónu

P – počet obyvateľov regiónu.

Intenzita cestovného ruchu v regióne – Charvátov index

$$il = \frac{N \times 100}{P}$$

Znázorňuje podiel počtu prenocovaní na 100 trvalo bývajúcich obyvateľov.

N – počet nocľahov vo všetkých zariadeniach cestovného ruchu v regióne

P – počet obyvateľov regiónu.

Index stupňa rozvoja cestovného ruchu v regióne

$$iR = \frac{Zcr}{P}$$

Čím viac je rozvinutý cestovný ruch v regióne, tým dôležitejšiu hospodársku funkciu vykonáva. Môže mať hlavnú, vedľajšiu alebo doplnkovú funkciu v hospodárskom systéme.

Z cr – zisky z cestovného ruchu v regióne

P – počet obyvateľov regiónu (Gregorová et al., 2015).

Nasledujúca tabuľka č. 4 nám vyobrazuje hodnotenie turistickej aktivity na základe vypočítaných indexov.

Tabuľka 4 Hodnotenie turistickej aktivity na základe výsledkov indexov

$T(f) < 4$	takmer žiadna turistická aktivita
$4 < T(f) < 10$	nevýrazná turistická aktivita
$10 < T(f) < 40$	významná, ale nie prevažujúca turistická aktivita
$40 < T(f) < 100$	prevažne turistická destinácia
$100 < T(f) < 500$	výrazná turistická aktivita
$T(f) > 500$	hyperturistická destinácia

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Gregorovej

Index potenciálu turizmu (IPT)

$$IPT = \alpha FR + \beta FA + \gamma FE$$

Index potenciálu turizmu (IPT) je používaný ukazovateľ na identifikáciu miest s najväčšími možnosťami rozvoja v regióne (Rodríguez et al., 2019).

α , β a γ – teoretické koeficienty fungujúce ako váhy

FR – počet prírodných a kultúrnych zdrojov v regióne

FA – faktor dostupnosti regiónu meraný v čase

FE – faktor počtu druhov zariadení služieb turizmu v regióne

3 Výsledky práce a diskusia

Vo výskumnej časti bakalárskej práci sa venujeme najprv vyhodnocovaniu výsledkov spomínaných štatistických metód zhodnocovania potenciálu v regióne, neskôr rozoberaniu jednotlivých otázok z podporného dotazníka. Na základe výsledkov, hodnôt a tvrdení jednotlivých subjektov budeme schopný zhodnotiť potenciál a možnosti rozvoja cestovného ruchu Spišského regiónu.

3.1 Vyhodnotenie štatistických metód skúmania potenciálu

V tejto časti práce sa zameriame na vyhodnotenie a interpretáciu štatistických metód skúmania potenciálu. Pomocou databázy údajov (v prílohe 1, 2 a 3) z Ministerstva dopravy Slovenskej republiky za roky 2018, 2021 a 2022 sme vypočítali indexy, ktoré nám určujú hodnoty potenciálu regiónov. Tieto hodnoty sme si medziročne porovnali pre všetky regióny cestovného ruchu na Slovensku. Výsledky si interpretujeme najprv všeobecne za všetky regióny, vďaka čomu zistíme, ktoré regióny sú na tom najlepšie. Následne sa zameriame iba na regióny cestovného ruchu v Prešovskom kraji (patrí sem: Tatranský, Šarišský a Hornozemplínsky región cestovného ruchu). Tieto regióny si porovnáme s našim objektom skúmania – Spišským regiónom cestovného ruchu, ktorý rovnako ako vyššie uvedené regióny patrí do Prešovského kraja. Na základe tohto porovnania budeme schopný zistiť rozdiel medzi potenciálom Spišského regiónu cestovného ruchu a ostatnými regiónmi Prešovského kraja. Nasledujúci obrázok č. 4 nám zobrazuje vyhodnotenie potenciálu regiónov cestovného ruchu na základe uvedených indexov.

Obrázok 4 Vyhodnotenie potenciálu regiónov cestovného ruchu na základe uvedených indexov

	Baretjevov a Defertov index					Schneiderov index					Charvátov index					Index stupňa rozvoja CR v regióne				
	2018	2021	2018/2021 v %	2022	2021/2022 v %	2018	2021	2018/2021 v %	2022	2021/2022 v %	2018	2021	2018/2021 v %	2022	2021/2022 v %	2018	2021	2018/2021 v %	2022	2021/2022 v %
Bratislavský región CR	3,53	6,43	82,04	6,85	6,44	248,53	88,12	-64,54	213,95	142,79	523,56	207,58	-60,35	399,13	92,28	0,18	0,06	-66,17	0,17	174,91
Podunajský región CR	2,73	3,36	23,15	3,86	14,93	60,88	45,12	-25,89	66,42	47,21	141,20	139,11	-1,48	183,89	32,19	0,05	0,04	-13,80	0,05	33,10
Záhorský región CR	1,71	3,51	105,07	2,30	-34,43	34,16	31,06	-9,08	33,83	8,90	121,32	111,28	-8,27	93,84	-15,68	0,03	0,03	0,00	0,03	-4,17
Dolnopovažský región CR	2,39	2,67	11,71	2,42	-9,57	58,27	30,04	-48,44	46,89	56,07	244,14	133,07	-45,50	192,29	44,50	0,07	0,04	-39,70	0,07	55,02
Strednopovažský región CR	2,56	2,81	9,65	2,81	0,09	73,66	44,92	-39,01	56,88	26,61	256,37	178,48	-30,38	203,63	14,09	0,08	0,04	-48,13	0,06	38,43
Nitriansky región CR	2,61	2,87	10,08	2,86	-0,44	60,89	27,63	-54,62	43,48	57,36	185,67	81,78	-55,96	120,98	47,94	0,04	0,02	-52,98	0,03	66,06
Hornonitriansky región CR	2,13	2,27	6,53	2,18	-3,93	44,13	24,73	-43,97	35,73	44,51	176,62	102,23	-42,12	136,06	33,10	0,03	0,02	-24,17	0,03	26,13
Severopovažský región CR	2,79	3,54	26,99	3,38	-4,51	84,87	51,84	-38,92	69,72	34,49	247,84	156,16	-36,99	173,39	11,03	0,06	0,04	-31,60	0,05	7,63
Turčiansky región CR	3,91	4,66	19,31	5,45	16,89	92,81	60,44	-34,87	80,05	32,44	344,51	279,49	-18,87	261,12	-6,57	0,11	0,10	-10,90	0,11	7,04
Oravský región CR	4,65	5,30	14,02	4,96	-6,41	82,06	62,74	-23,54	80,06	27,62	207,77	163,37	-21,37	198,32	21,39	0,05	0,04	-9,30	0,06	37,36
Liptovský región CR	14,61	20,13	37,76	20,89	3,76	481,76	271,52	-43,64	499,19	83,85	1331,50	785,46	-41,01	1335,93	70,08	0,36	0,23	-37,53	0,44	94,43
Ipeľský región CR	2,37	2,37	0,05	2,37	-0,26	71,54	65,61	-8,29	55,25	-15,80	292,19	284,05	-2,79	243,95	-14,12	0,06	0,06	-1,10	0,06	0,63
Gemerský región CR	1,64	2,17	32,51	2,03	-6,41	34,83	25,69	-26,25	27,45	6,86	94,35	71,73	-23,98	76,09	6,08	0,02	0,01	-27,47	0,02	59,43
Horehronský región CR	4,80	5,77	20,14	7,00	21,42	125,08	66,00	-47,23	115,84	75,51	302,24	176,89	-41,48	293,86	66,13	0,09	0,05	-36,88	0,10	73,94
Pohronský región CR	4,20	4,97	18,40	4,85	-2,52	131,02	99,64	-23,95	114,76	15,17	366,89	287,24	-21,71	309,63	7,80	0,09	0,07	-20,07	0,11	48,77
Tatranský región CR*	9,14	11,94	30,59	12,22	2,35	317,43	192,23	-39,44	314,04	63,37	972,93	608,34	-37,47	896,72	47,40	0,27	0,19	-27,45	0,34	75,11
Spišský región CR*	2,11	2,67	26,61	2,68	0,57	60,26	25,33	-57,97	41,32	63,13	132,94	64,74	-51,30	92,82	43,38	0,02	0,01	-39,05	0,02	53,50
Košický región CR	1,46	2,31	57,92	2,28	-1,06	54,30	37,98	-30,05	105,54	177,88	111,12	81,24	-26,89	104,42	28,53	0,04	0,03	-33,30	0,04	69,70
Šarišský región CR*	1,73	1,82	5,59	1,75	-4,07	36,01	25,89	-28,10	28,28	9,24	144,37	126,63	-12,29	112,38	-11,25	0,02	0,01	-24,23	0,02	51,61
Hornozemplínsky región CR*	0,84	1,85	121,54	1,77	-4,43	13,00	9,44	-27,39	20,31	115,13	29,13	23,53	-19,25	45,13	91,82	0,01	0,00	-30,71	0,01	251,74
Dolnozemplínsky región CR	1,03	2,31	124,90	2,14	-7,54	25,64	21,00	-18,12	30,62	45,83	51,98	43,00	-17,29	63,42	47,50	0,01	0,01	-13,59	0,02	86,20

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z tabuľky vyplýva že najvyššie hodnoty **Baretjevho a Defertovho Indexu** v roku 2018 dosahujú Liptovský región (14,61), Tatranský región (9,14) a Horehronský región (4,80). V roku 2021 najvyššie hodnoty dosahujú Liptovský región (20,13), Tatranský región (11,94) a Bratislavský región (6,43). V roku 2022 najvyššie hodnoty dosahujú Liptovský región (20,89), Tatranský región (12,22) a Horehronský región (7,00). Najvyšší nárast medzi rokmi 2018/2021 zaznamenal Dolnozemplínsky región s nárastom 124,90 %. Najvyšší nárast medzi rokmi 2021/2022 zaznamenal Horehronský región s nárastom 21,42 %. V rámci Prešovského kraja najvyššie hodnoty dosahuje Tatranský región. Spišský región dosahuje v roku 2018 hodnotu 2,11, v roku 2021 hodnotu 2,67 a v roku 2022 hodnotu 2,68.

Najvyššie hodnoty **Schneiderovho indexu** dosahujú v roku 2018 Liptovský región (481,76), Tatranský región (317,43) a Bratislavský región (248,53). V roku 2021 sú to Liptovský región (271,52), Tatranský región (192,23) a Pohronský región (99,64). V porovnaní rokov 2018/2021 však regióny zaznamenávajú pokles. V roku 2022 dosahujú najvyššie hodnoty Schneiderovho indexu znovu Liptovský, Tatranský a Bratislavský región. Najvyšší nárast medzi rokmi 2021/2022 zaznamenal Košický región 177,88 %. V rámci Prešovského kraja najvyššie hodnoty aj pri tomto indexe dosahuje Tatranský región. Spišský región dosahuje v roku 2018 hodnotu 60,26, v roku 2021 hodnotu 25,33 a v roku 2022 hodnotu 41,32.

Pri **Charvátovom indexe** najvyššie hodnoty v roku 2018 dosahujú Liptovský región (1331,50), Tatranský región (972,93) a Bratislavský región (523,56). V roku 2021 sú to Liptovský región (785,46), Tatranský región (608,34) a Pohronský región (287,24). Aj pri Charvátovom indexe zaznamenávajú regióny medzi rokmi 2018/2021 mínusové hodnoty. V roku 2022 dosahujú najvyššie hodnoty znovu Liptovský, Tatranský a Bratislavský región. Najvyšší nárast medzi rokmi 2021/2022 zaznamenal Bratislavský región 92,28 %. V rámci Prešovského kraja najvyššie hodnoty aj pri Charvátovom indexe dosahuje Tatranský región. Spišský región dosahuje v roku 2018 hodnotu 132,94, v roku 2021 hodnotu 64,74 a v roku 2022 hodnotu 92,82.

Index stupňa rozvoja CR v regióne nám vyobrazuje, že najvyššie hodnoty dosahujú v roku 2018 znovu Liptovský región (0,36), Tatranský región (0,27) a Bratislavský región (0,18). V roku 2021 sú to Liptovský región (0,23), Tatranský región (0,19) a Turčiansky región (0,10). V porovnaní rokov 2018/2021 regióny aj v tomto prípade zaznamenávajú pokles. V roku 2022 dosahujú najvyššie hodnoty znovu Liptovský,

Tatranský a Bratislavský región. Najvyšší nárast medzi rokmi 2021/2022 zaznamenal Hornozemplínsky región s nárastom 251,74 %. V rámci Prešovského kraja najvyššie hodnoty aj pri indexe stupňa rozvoja dosahuje Tatranský región. Spišský región dosahuje v roku 2018 hodnotu 0,02, v roku 2021 hodnotu 0,01 a v roku 2022 znovu hodnotu 0,02. Nasledujúca tabuľka č. 5 nám vyobrazuje index potenciálu turizmu (IPT).

Tabuľka 5 Index potenciálu turizmu (IPT)

	FR	FA	FE	IPT (absolútna hodnota)	IPT (relatívna hodnota)
Tatranský región CR	21	93	3	117	31,33
Spišský región CR	16	90	1,5	107,5	28,78
Šarišský región CR	18,5	72	1,5	92	24,63
Hornozemplínsky región CR	13	43	1	57	15,26
				373,5	100

Zdroj: Vlastné spracovanie

Absolútna hodnota vyjadruje súčet faktorov FR + FA + FE. Relatívna hodnota je percentuálne vyjadrenie absolútnej hodnoty. Najvyššie hodnoty indexu potenciálu turizmu dosahuje Tatranský región cestovného ruchu a naopak najnižšie hodnoty dosahuje Hornozemplínsky región cestovného ruchu. Spišský región cestovného ruchu dosahuje absolútnu hodnotu 107,5, čo je druhá najvyššia hodnota potenciálu turizmu v rámci regiónov Prešovského kraja. Relatívna hodnota je na úrovni 28,78 %. Spišský región cestovného ruchu tak vykazuje veľmi priaznivé hodnoty a v Prešovskom kraji patrí medzi regióny s vysokým potenciálom turizmu.

3.2 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

V tejto časti práce sa zameriame na jednotlivé otázky dotazníkového prieskumu. Pomocou grafov vyhotovených na základe odpovedí vybraných subjektov v Spišskom regióne budeme schopný posúdiť ako respondenti vnímajú potenciál a možný rozvoj Spišského regiónu z hľadiska cestovného ruchu. Výsledky dotazníka zároveň slúžia aj ako podporný dokument na výsledky, ktoré sme získali z vyhodnotenia štatistických metód.

1. Uved'te, aký typ subjektu cestovného ruchu z hľadiska poskytovania služieb a uspokojovania návštevníkov cestovného ruchu reprezentujete?

Graf 1 Typ subjektu cestovného ruchu

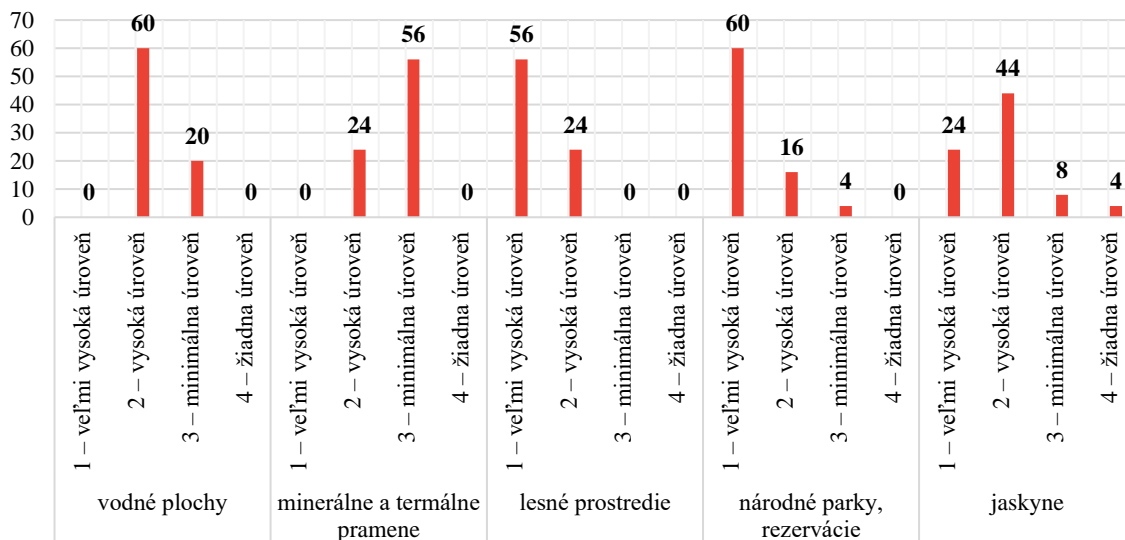

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podľa tejto otázky si oslovené subjekty mali vybrať do ktorého typu subjektu cestovného ruchu z hľadiska poskytovania služieb a uspokojovania návštevníkov patria. Podľa odpovedí respondentov z grafu môžeme určiť, aké je rozloženie subjektov v Spišskom regióne spomedzi opýtaných. V najvyššej miere nám dotazníkový prieskum vyplnili ubytovacie a stravovacie zariadenia, ktoré tvorili dokopy až 50 % odpovedí. Nasledovali univerzity/stredné školy, ktoré sa podieľali na 15 % odpovedí a TIK /turistická informačná kancelária s 10 % odpovedí. Mesto/obec predstavuje najnižšiu hodnotu, keďže tento typ subjektu sa na spolupráci nepodieľal.

2. Ako hodnotíte úroveň prírodného potenciálu Spišského regiónu cestovného ruchu vo vzťahu k službám cestovného ruchu? (ohodnot'te podľa poskytnutej stupnice)

Graf 2 Úroveň prírodného potenciálu Spišského regiónu cestovného ruchu

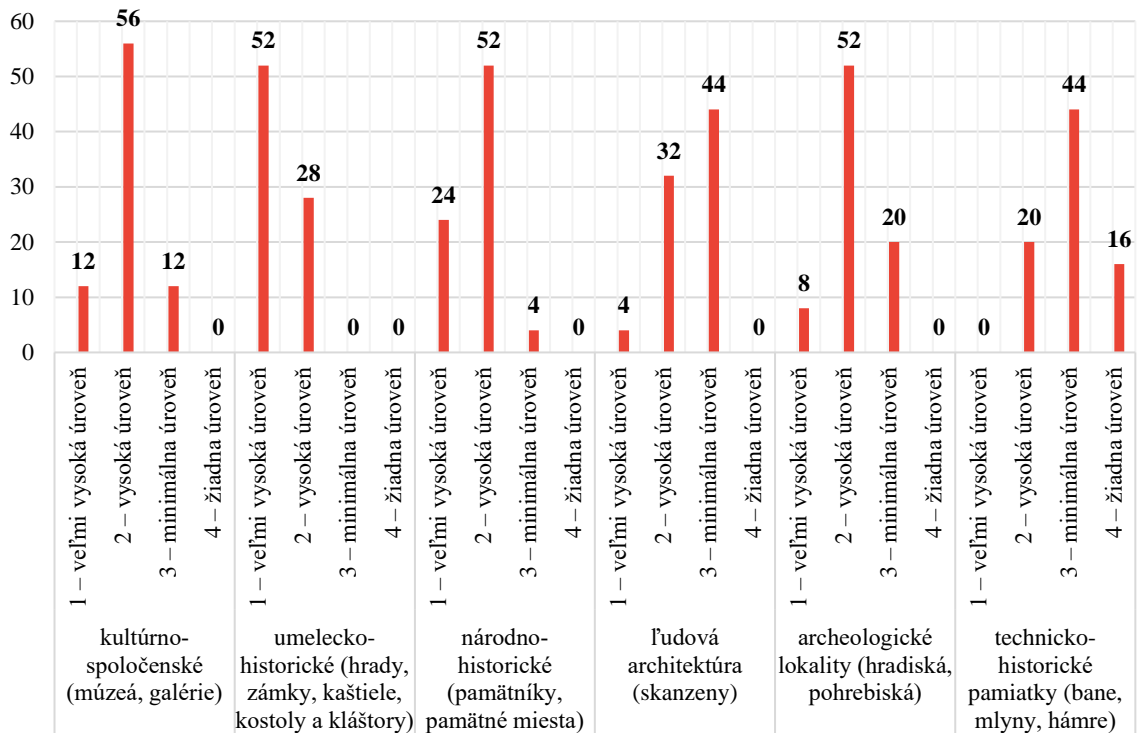

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri druhej otázke respondenti odpovedali na škále od 1 – 4 (veľmi vysoká úroveň – žiadna úroveň) na úroveň prírodného potenciálu v Spišskom regióne. V grafe môžeme sledovať, že respondenti sa väčšinou v odpovediach zhodujú. Pri vodných plochách prevládajú odpovede na škále 2 – vysoká úroveň potenciálu, v číselnom vyjadrení až 60 respondentov zvolilo túto možnosť. Minerálne pramene a termálne pramene dosahujú najviac odpovedí na škále 3 – minimálna úroveň potenciálu, túto možnosť označilo až 56 odpovedí. Lesné prostredie aj národné parky a rezervácie sú na tom podľa respondentov veľmi dobre, keďže väčšina respondentov (56) hodnotili na škále 1 – veľmi vysoká úroveň potenciálu. Jaskyne dosiahli najviac odpovedí na škále 2 – vysoká úroveň potenciálu, takto odpovedalo 44 respondentov.

3. Ako hodnotíte úroveň kultúrno-historického potenciálu Spišského regiónu cestovného ruchu vo vzťahu k službám cestovného ruchu? (ohodnoťte podľa poskytnutej stupnice)

Graf 3 Úroveň kultúrno-historického potenciálu Spišského regiónu cestovného ruchu

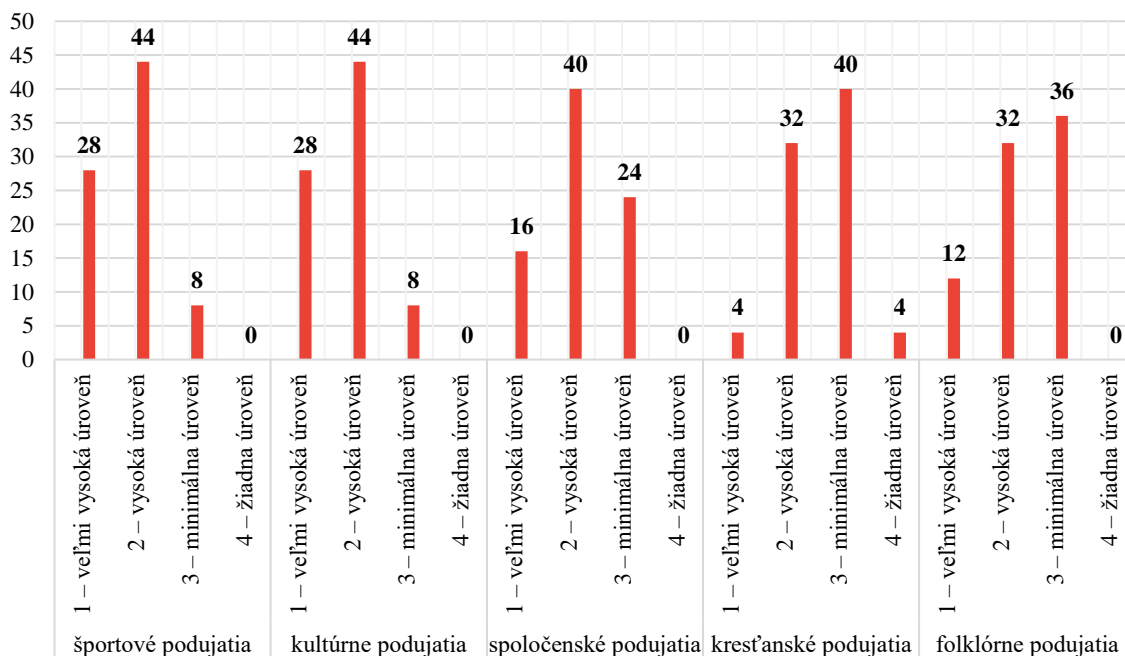

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri tretej otázke respondenti odpovedali na škále od 1 – 4 (veľmi vysoká úroveň – žiadna úroveň) na úroveň kultúrno-historického potenciálu v Spišskom regióne. Kategória kultúrno-spoločenské dosiahla u respondentov najviac odpovedí (56) na škále 2 – vysoká úroveň, kategória umelecko-historické bola najviac hodnotená na škále 1 – veľmi vysoká úroveň (52 odpovedí), kategória národno-historické dosiahla najviac odpovedí (52) na škále 2 – vysoká úroveň, kategória ľudová architektúra bola najviac hodnotená (44 odpovedí) na škále 3 – minimálna úroveň, archeologické lokality dosiahli najviac odpovedí (52) na škále 2 – vysoká úroveň a technicko-historické pamiatky hodnotilo najviac respondentov (44) na škále 3 – minimálna úroveň.

4. Ako hodnotíte úroveň organizovaných podujatí na území Spišského regiónu cestovného ruchu vo vzťahu k službám cestovného ruchu? (ohodnoťte podľa poskytnutej stupnice)

Graf 4 Úroveň organizovaných podujatí v Spišskom regióne cestovného ruchu

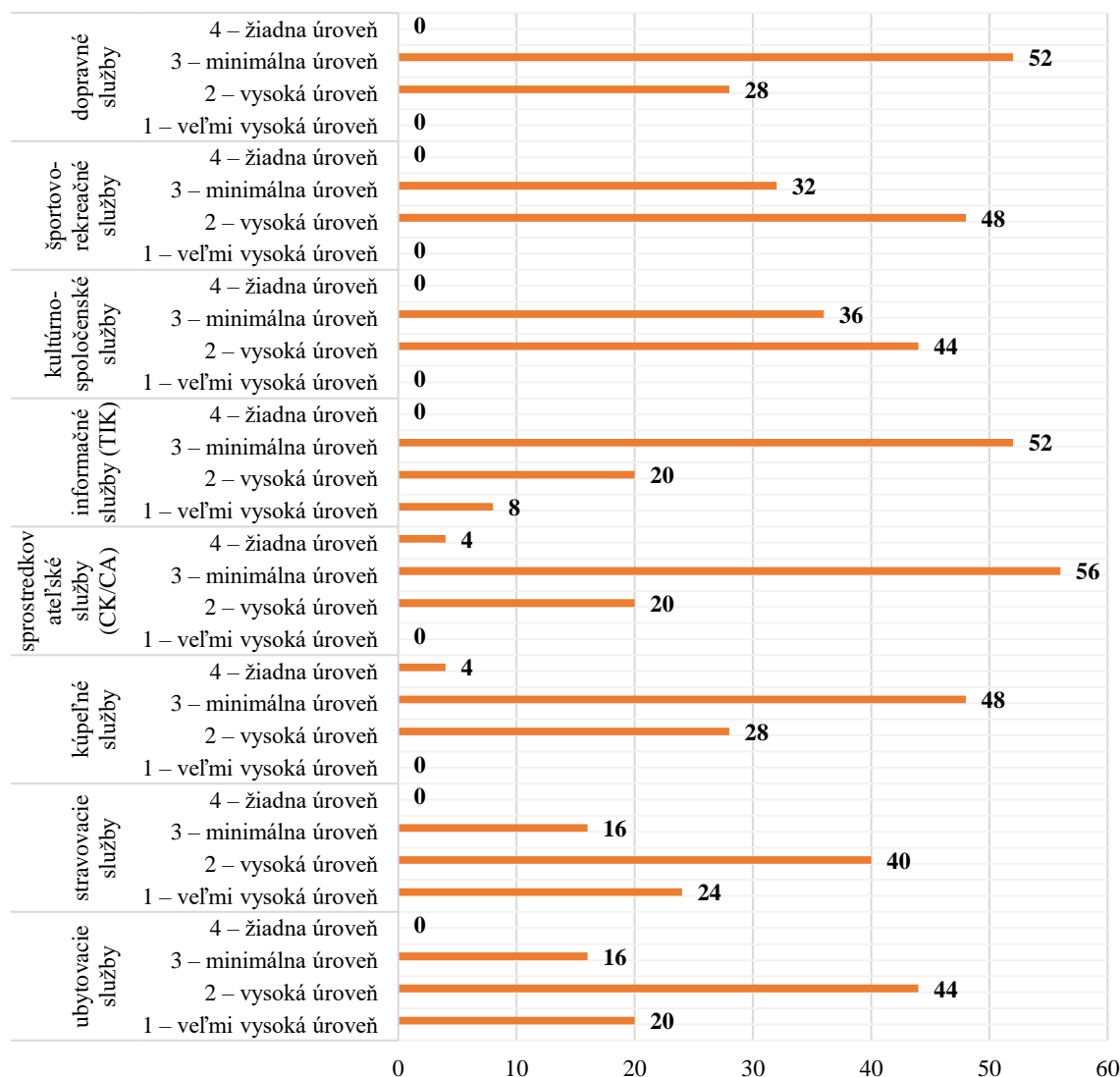

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri štvrtej otázke respondenti odpovedali na škále od 1 – 4 (veľmi vysoká úroveň – žiadna úroveň) na úroveň organizovaných podujatí v Spišskom regióne. Kategória športové podujatia dosiahla u respondentov najviac odpovedí (44) na škále 2 – vysoká úroveň, kategória kultúrne podujatia bola rovnako najviac hodnotená na škále 2 – vysoká úroveň (44 odpovedí), kategória spoločenské podujatia dosiahla taktiež najviac odpovedí (40) na škále 2 – vysoká úroveň, kategória kresťanské podujatia bola najviac hodnotená (40 odpovedí) na škále 3 – minimálna úroveň, folklórne podujatia dosiahli tiež najviac odpovedí (36) na škále 3 – minimálna úroveň.

5. Ako hodnotíte úroveň vybavenosti/dostupnosti nasledujúcich služieb cestovného ruchu pôsobiacich na území Spišského regiónu cestovného ruchu? (ohodnoťte podľa poskytnutej stupnice)

Graf 5 Úroveň vybavenosti/dostupnosti služieb cestovného ruchu v Spišskom regióne cestovného ruchu

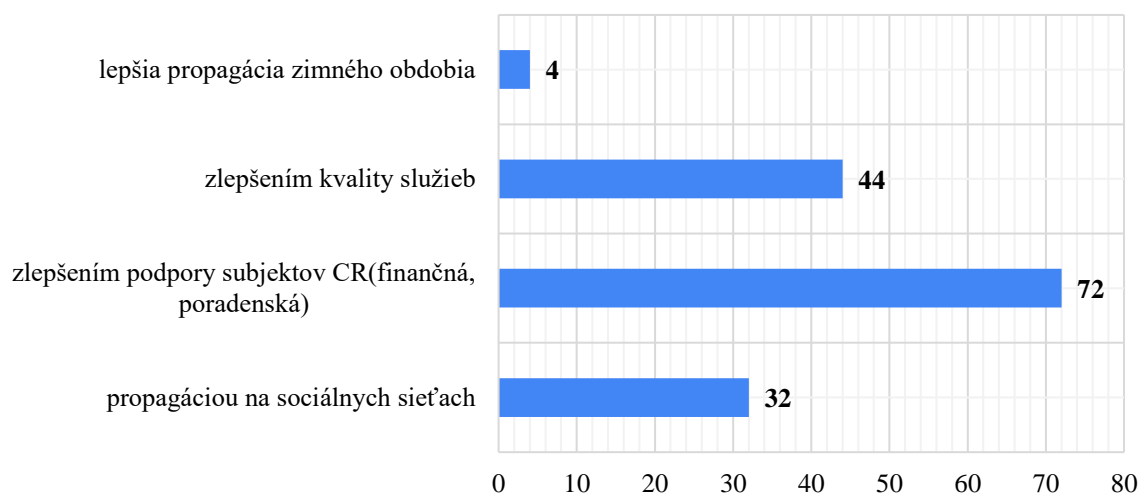
Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri piatej otázke respondenti taktiež odpovedali na škále od 1 – 4 (veľmi vysoká úroveň – žiadna úroveň) na úroveň vybavenosti/dostupnosti služieb cestovného ruchu v Spišskom regióne. Ubytovacie služby dosiahli u respondentov najviac odpovedí (44) na škále 2 – vysoká úroveň, stravovacie služby boli najviac hodnotené na škále 2 – vysoká úroveň (40 odpovedí), kúpeľné služby dosiahli najviac odpovedí (48) na škále 3 –

minimálna úroveň, kategória sprostredkovateľské služby bola tiež najviac hodnotená (56 odpovedí) na škále 3 – minimálna úroveň, informačné služby dosiahli rovnako najviac odpovedí (52) na škále 3 – minimálna úroveň. Kultúrno-spoločenské služby boli najviac hodnotené (44) na škále 2 – vysoká úroveň, športovo-rekreačné služby dosiahli najviac odpovedí (48) taktiež na škále 2 – vysoká úroveň a dopravné služby získali najviac (52 odpovedí) na škále 3 – minimálna úroveň.

6. Podľa Vášho názoru, ako by sa mohla zvýšiť atraktivita Spišského regiónu cestovného ruchu pre potenciálneho návštevníka? (môžete označiť až 2 odpovede)

Graf 6 Zvýšenie atraktivity Spišského regiónu cestovného ruchu pre návštevníka

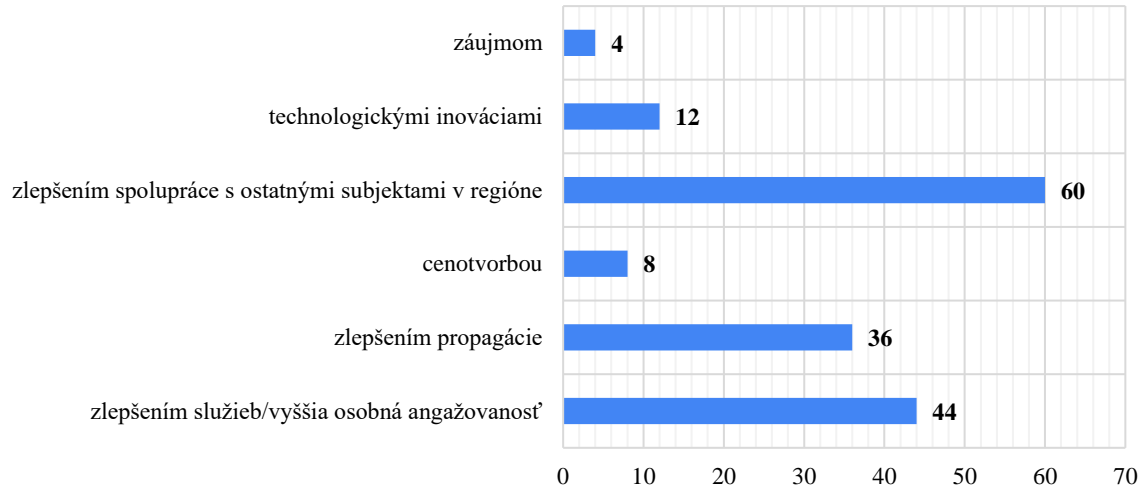

Zdroj: Vlastné spracovanie

V tejto otázke sme zisťovali, ako by sa mohla zvýšiť atraktivita Spišského regiónu pre potenciálneho návštevníka. Respondenti mali možnosť označiť až 2 odpovede. Najviac respondentov, v číselnom vyjadrení až 72 respondentov si myslí, že zlepšením finančnej alebo poradenskej podpory subjektov cestovného ruchu by sa mohla zvýšiť atraktivita Spišského regiónu cestovného ruchu pre potenciálneho návštevníka. Druhá najčastejšia odpoveď bola zlepšením kvality služieb, túto možnosť si vybralo 44 respondentov.

7. Ako by ste chceli Vy prispieť k zlepšeniu cestovného ruchu v regióne? (môžete označiť až 3 odpovede)

Graf 7 Zlepšenie cestovného ruchu v Spišskom regióne cestovného ruchu

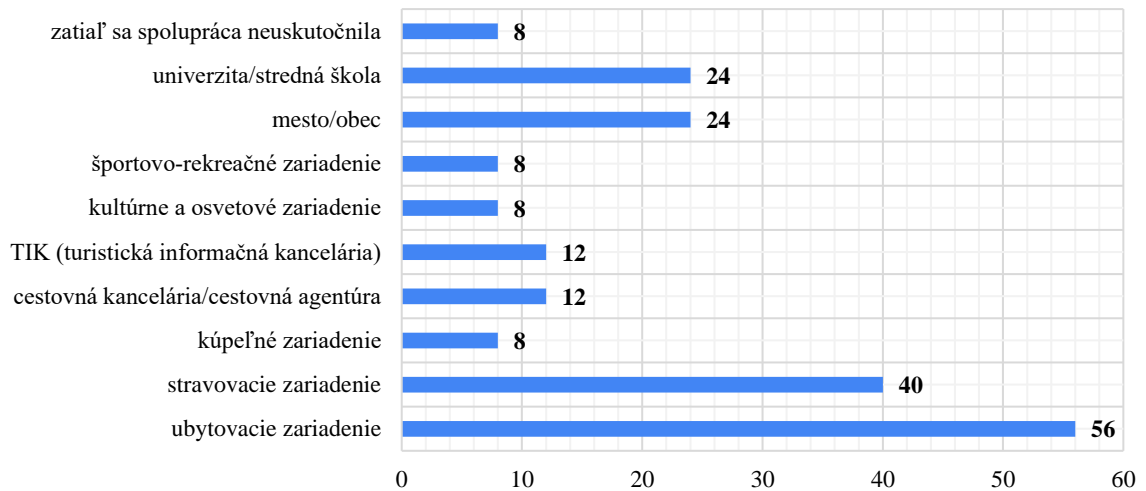

Zdroj: Vlastné spracovanie

V tejto otázke sme zisťovali, ako by priamo opýtané subjekty prispeli k zlepšeniu cestovného ruchu v regióne. Respondenti mali možnosť označiť až 3 odpovede. Najviac respondentov, v číselnom vyjadrení až 60 respondentov si myslí, že by prispeli k zlepšeniu cestovného ruchu v regióne tým, že by zlepšili spoluprácu s ostatnými subjektami v regióne. Druhá najčastejšia odpoveď bola zlepšenie služieb/vyššia osobná angažovanosť, túto možnosť si vybralo 44 respondentov.

8. S akými subjektami cestovného ruchu ktoré pôsobia v Spišskom regióne cestovného ruchu spolupracujete? (môžete označiť viac odpovedí)

Graf 8 Spolupráca so subjektami v Spišskom regióne cestovného ruchu

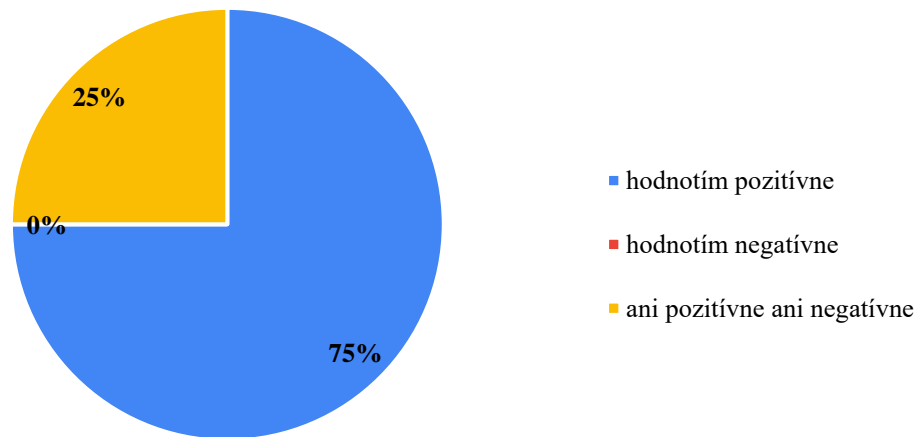

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri tejto otázke sme zisťovali, s akými subjektami cestovného ruchu pôsobiacimi v Spišskom regióne naši respondenti spolupracujú. Respondenti mali možnosť označiť viacero odpovedí. Najviac respondentov, v číselnom vyjadrení až 56 respondentov spolupracuje s ubytovacími zariadeniami. Druhá najčastejšia odpoveď bola stravovacie zariadenia, túto možnosť si vybralo 40 respondentov.

9. Ako hodnotíte spoluprácu s týmito subjektami?

Graf 9 Spolupráca so subjektami

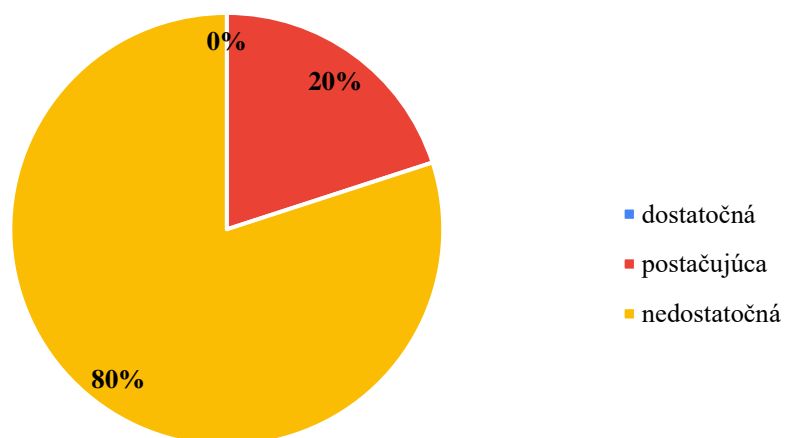

Zdroj: Vlastné spracovanie

V tejto otázke nadväzujeme na predošlú otázku, kde sme zistili s akými subjektami naši respondenti spolupracujú. Pýtali sme sa ako hodnotia túto spoluprácu. Až 75 % respondentov je spokojných s touto spoluprácou, 25 % respondentov označilo možnosť „ani pozitívne ani negatívne“, a nikto z respondentov nehodnotí spoluprácu negatívne.

10. Ako vnímate podporu cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany štátu?

Graf 10 Podpora cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany štátu

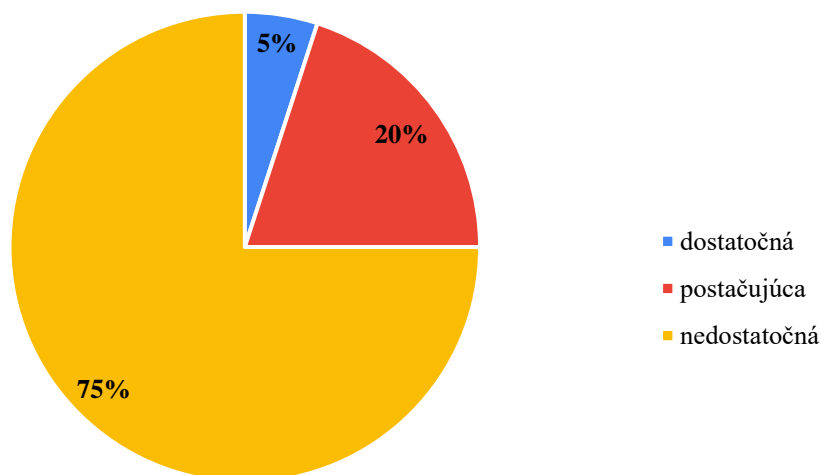

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri 10. otázke sme zisťovali ako respondenti vnímajú podporu cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany štátu. Až 80 % všetkých respondentov nie su spokojný s podporou cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany štátu a vnímajú ju ako nedostatočnú. 20 % respondentov vníma túto podporu zo strany štátu ako postačujúcu, no ani jeden respondent si nemyslí že by bola podpora cestovného ruchu zo strany štátu dostatočná.

11. Ako vnímate podporu cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany miestnych (regionálnych) orgánov?

Graf 11 Podpora cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany regionálnych orgánov

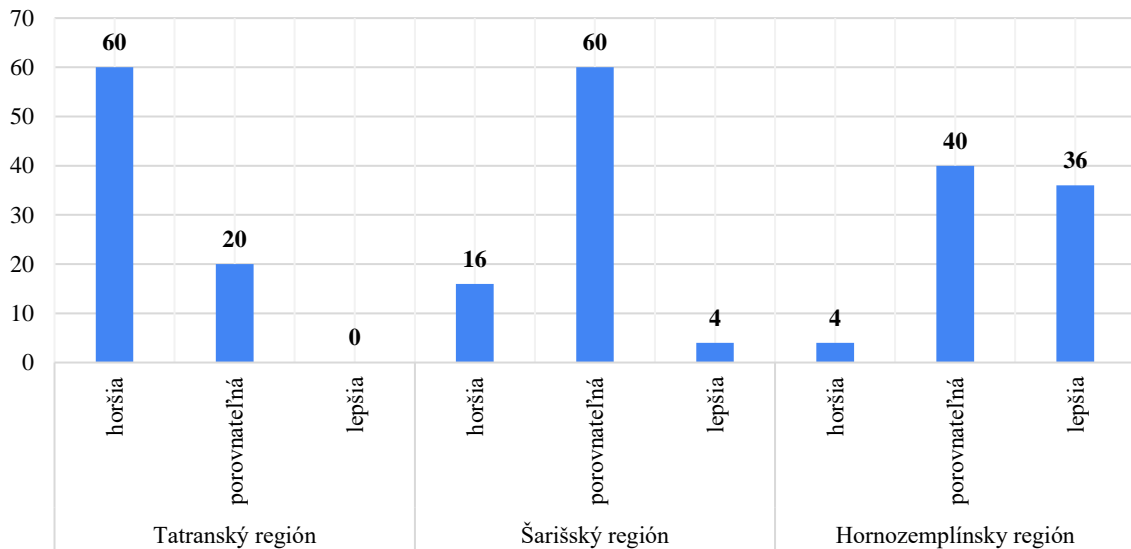

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri tejto otázke sme zisťovali ako respondenti vnímajú podporu cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany miestnych (regionálnych) orgánov. Až 75 % všetkých respondentov nie su spokojný s podporou cestovného ruchu v Spišskom regióne zo strany miestnych (regionálnych) orgánov a vnímajú ju ako nedostatočnú. 20 % respondentov vníma túto podporu zo strany miestnych (regionálnych) orgánov ako postačujúcu a 5 % respondentov si nemyslí že by bola podpora cestovného ruchu zo strany miestnych (regionálnych) orgánov dostatočná.

12. Aká je podľa Vášho názoru, aktuálna situácia cestovného ruchu v Spišskom regióne cestovného ruchu v porovnaní s ostatnými regiónmi v rámci Prešovského kraja?

Graf 12 Aktuálna situácia cestovného ruchu v Spišskom regióne cestovného ruchu v porovnaní s ostatnými regiónmi Prešovského kraja

Zdroj: Vlastné spracovanie

V záverečnej otázke dotazníkového prieskumu sme zisťovali aká je podľa respondentov aktuálna situácia cestovného ruchu v Spišskom regióne v porovnaní s ostatnými regiónmi, ktoré patria do Prešovského kraja. Až 60 respondentov si myslí, že je aktuálna situácia cestovného ruchu v Spišskom regióne horšia ako situácia cestovného ruchu v Tatranskom regióne, 20 respondentov si myslí, že je táto situácia porovnateľná v oboch regiónoch a nikto neoznačil možnosť, že je situácia cestovného ruchu v Spišskom regióne lepšia ako v Tatranskom regióne. 16 respondentov si myslí, že Spišský región je na tom horšie z hľadiska cestovného ruchu ako Šarišský región, no až 60 respondentov pokladá situáciu cestovného ruchu v týchto regiónoch za porovnateľnú. Iba 4 respondenti označili, že má Spišský región lepšiu situáciu z hľadiska cestovného ruchu. V porovnaní Spišského regiónu s Hornozemplínskym, si iba 4 respondenti myslia, že je Spišský región v horšej situácii, až 40 respondentov označilo možnosť „porovnateľná,, a až 36 respondentov pokladá Spišský región za lepší v rámci aktuálnej situácie cestovného ruchu.

Na záver sme respondentom nechali priestor na pripomienky a návrhy k dotazníkovému prieskumu, v tejto možnosti sa vyjadrili iba 2 subjekty. Jeden z respondentov nemal pripomienky a druhý respondent upozornil na fakt, že na Spiši v centre slovenského raja chýba aquapark a lyžiarske stredisko.

3.3 Diskusia

V druhej kapitole bakalárskej práce sme si vytýčili dve výskumné otázky, ktoré si vyhodnotíme v tejto časti práce, čím sa zvýši aj celková hodnota bakalárskej práce.

Prvá **Výskumná otázka** znie: Aká je úroveň potenciálu cestovného ruchu v Spišskom regióne v porovnaní s inými regiónmi nachádzajúcimi sa v Prešovskom kraji? Aby sme mohli odpovedať na túto otázku, využili sme štatistické metódy na skúmanie potenciálu, konkrétnejšie Baretjevov a Defertov index, Schneiderov index, Charvátov index, index stupňa rozvoja cestovného ruchu v regióne a index potenciálu turizmu (IPT). Na základe hodnôt, ktoré sme vypočítali z uvedených indexov sme prišli k záveru, že Spišský región dosahuje veľmi dobré hodnoty úrovne potenciálu a v rámci Prešovského kraja a po Tatranskom regióne cestovného ruchu dosahuje najlepšie výsledky.

Výskumná otázka 2 znie: Aká je súvislosť medzi výsledkami hodnotenia potenciálu cestovného ruchu v Spišskom regióne a názormi aktérov regionálneho cestovného ruchu? Na základe odpovedí dotazníkového prieskumu našich respondentov oslovených v rámci Spišského regiónu môžeme povedať, že dotazník potvrdzuje výsledky zistené zo štatistických indexov, ktoré sme vypočítali a vyhodnotili. Otázky v dotazníkovom prieskume, kde sme sa pýtali na úroveň prírodného a kultúrno-historického potenciálu, tiež potvrdzujú toto tvrdenie. Väčšina oslovených subjektov si myslí, že Spišský región cestovného ruchu má priaznivú úroveň potenciálu a možností rozvoja cestovného ruchu.

Na základe našej výskumnej časti, kde sme sa venovali štatistickým metódam skúmania potenciálu a dotazníkovému prieskumu ako podpornému dokumentu, sme si odpovedali na naše výskumné otázky a môžeme povedať, že Spišský región je lukratívna destinácia pre potenciálneho návštevníka cestovného ruchu a región má dobrú úroveň prírodného aj kultúrneho a historického potenciálu.

V rámci rozvoja cestovného ruchu v Spišskom regióne určite je možnosť ako sa rozvíjať a dosiahnuť úroveň Tatranského regiónu – propagáciou na veľtrhoch, podporou kultúrno-spoločenských podujatí, implementáciou umelej inteligencie (VR, QR kódy a podobne) a zavádzaním inovačných prvkov v oblasti cestovného ruchu.

Záver

Cieľom záverečnej práce bolo zhodnotiť potenciál a možnosti ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v Spišskom regióne. Zisťovali sme teda úroveň potenciálu Spišského regiónu z hľadiska cestovného ruchu. Výsledky sme porovnávali s ďalšími regiónmi, ktoré sa nachádzajú v Prešovskom kraji.

Pre vypracovanie práce sme používali slovenské aj zahraničné zdroje, ktoré nám pomohli v teoretickej časti práce pochopiť problematiku potenciálu cestovného ruchu za pomoci predpokladov cestovného ruchu. Vieme, že je potrebné rozvíjať potenciál v regiónoch, keďže odvetvie cestovného ruchu sa dostáva čoraz viac do popredia a preto sme sa okrem iného zamerali práve na potenciál cestovného ruchu.

Na zhodnotenie potenciálu v Spišskom regióne cestovného ruchu sme najprv využili štatistické metódy zhodnocovania potenciálu. Na základe výsledkov sme mohli porovnať potenciál Spišského regiónu s ostatnými regiónmi na Slovensku ale aj na úrovni kraja. Následne sme vytvorili dotazník, ktorý sme rozposlali náhodne vybraným subjektom na území Spišského regiónu. Dotazník slúžil na potvrdenie prípadne porovnanie s výsledkami štatistických metód zhodnocovania potenciálu. Z odpovedí respondentov sme sa dozvedeli, že by sa atraktivita regiónu mohla zvýšiť, keby sa zlepšila podpora subjektov cestovného ruchu, či už finančná alebo poradenská. Väčšina subjektov nebola spokojná s podporou cestovného ruchu na území Spišského regiónu. Zistili sme, že Spišský región má veľmi dobrú úroveň potenciálu a patrí medzi regióny s vyšším potenciálom cestovného ruchu. Má dobrú geografickú polohu, disponuje bohatým prírodným i kultúrno-historickým potenciálom a patrí medzi regióny, ktoré majú schopnosť prilákať potenciálneho návštevníka.

Zoznam bibliografickej literatúry

1. GREGOROVÁ, B, et al. *Cestovný ruch a regionálny rozvoj*. Banská Bystrica: Belianum, 2015. ISBN 978-80-557-0952-9.
2. GÚČIK, M. *Cestovný ruch v ekonomike a spoločnosti*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-571-0273-1.
3. GÚČIK, M. *Cestovný ruch pre obchodné akadémie*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2017. ISBN 978-80-10-03188-7.
4. HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*. Praha: IDEA SERVIS, 2013. ISBN 978-80-85970-79-1.
5. MARIOT, P. *Geografia cestovného ruchu pre 3. ročník hotelových akadémii*. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2015. ISBN 978-80-8120-309-1.
6. MATLOVIČOVÁ, K, et al. *Turistika a jej formy*. Prešov: Grafotlač Prešov, 2015. ISBN 978-80-555-1530-4. Dostupné aj na: [https://www.unipo.sk/public/media/16282/Turistika%20a%20jej%20formy%20\(V%C5%A0%20u%C4%8Debnica\)%20-%20Matlovi%C4%8Dov%C3%A1,%20Klam%C3%A1r,%20Mika%20\(2015\).pdf](https://www.unipo.sk/public/media/16282/Turistika%20a%20jej%20formy%20(V%C5%A0%20u%C4%8Debnica)%20-%20Matlovi%C4%8Dov%C3%A1,%20Klam%C3%A1r,%20Mika%20(2015).pdf)
7. MICHÁLKOVÁ, A, et al. *Regionálny cestovný ruch praktikum*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2013. ISBN 978-80-225-3604-2.
8. ORSÁGOVÁ, K. *Regióny cestovného ruchu na Slovensku*. Banská Bystrica: Belianum, 2020. ISBN 978-80-557-1720-3.
9. ÚSTAV TURIZMU, s.r.o. *Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike*. Ministerstvo hospodárstva SR, 2005.

Internetové zdroje:

10. Austria info - Österreichs Bundesländer [online]. cit. 2023 [16.01.2023]. Dostupné na: <https://www.austria.info/de/reiseziele/bundeslaender>
11. DRÁBOVÁ, D., Monika, K. *Assessment of natural and cultural landscape capacity to proposals the ecological model of tourism development (case study for the area of the Zamagurie region)*. *Ekológia (Bratislava)*, 2017, [cit. 2023], 36.1: 69-87. Dostupné na: file:///C:/Users/hp/Downloads/10.1515_eko-2017-0007.pdf
12. Federal Ministry Republic of Austria – Tourism Statistics [online]. cit. 2023 [27. 04 2016]. Dostupné na: <https://info.bml.gv.at/en/topics/tourism/tourism-statistics.html>

13. Flognfeldt T., OpenEdition Journals [online]. S. 35-38, 2005 [cit. 2023] ISSN:2294-9135. Dostupné na: <https://journals.openedition.org/belgeo/12406>
14. HRUBALOVÁ, L. – REPÁŇOVÁ, T. REALIZAČNÉ PREDPOKLADY ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V STREDOEURÓPSKOM PRIESTORE. GEOGRAFICKÉ INFORMÁCIE, [online]. Časopis Katedry geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre, ročník 20, číslo 2, rok 2016, s. 121 – 133. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/316922711_Realizacne_predpoklady_rozvoja_cestovneho_ruchu_v_stredoeuropskom_priestore
15. Horváthová J., TREND - Alpský turistický raj [online] cit. 2023 [19.3. 2014]. Dostupné na: <https://www.trend.sk/trend-archiv/alpsky-turisticky-raj>
16. KOREC, P. CESTOVNÝ RUCH SLOVENSKA – SÚČASNOSŤ A PERSPEKTÍVY [online]. 2012 [cit. 2023]. ITMS: 26110130583. Dostupné na: <http://www.fyzickageografia.sk/geovedy/texty/korec.pdf>
17. KUREK, I. Členské štáty Švajčiarskej konfederácie - kantóny [online] cit. 2023 [14. apríl 2013]. Dostupné na: <https://www.slovak.ch/svajciarsko-ch/102-clenske-staty-svajciarskej-konfederacie.html>
18. KLEPÁČ, L. KRAJINA HELVÉTSKEHO KRÍŽA [online] cit. 2023 [01.04.2016].. Dostupné na: <https://quantajobs.com/svajciarsko/>
19. Knoema World data atlas [online]. 2020 [cit. 2023]. Dostupné na: <https://knoema.com/ATLAS>
20. Liptov. Spiš [online]. cit. 2023 [07.05.2018]. Dostupné na: <https://liptov.sk/sk/spis>
21. MITRÍKOVÁ, - J. KUNÁKOVÁ L. DOPRAVNÁ DOSTUPNOSŤ V CESTOVNOM RUCHU S PRÍKLADMI GRAFICKÝCH A KARTOGRAFICKÝCH METÓD ZOBRAZOVANIA – ZÁKLADNÝ NÁČRT SPRACOVANIA PROBLEMATIKY. Mladá veda, 2014 [online]. ISSN 1339-3189. Dostupné na: https://www.mladaveda.sk/casopisy/05/05_2014_10.pdf
22. MICHNIAK, D. DOSTUPNOSŤ POĽSKO-SLOVENSKEHO POHRANIČIA VEREJNOU A INDIVIDUÁLNOU DOPRAVOU Z HĽADISKA ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU – VYBRANÉ PRÍSTUPY [online]. Ostrava, 2014 [cit. 2023]. Dostupné na: http://gisak.vsb.cz/gis_ostrava/GIS_Ova_2014/sbornik/papers/gis2014523976d13776e.pdf
23. Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky [online]. [cit. 2023] Dostupné na: <https://www.mindop.sk/>

24. NOVÁKOVÁ, J. *Učebné texty pre žiakov v predmete „Technológia služieb cestovného ruchu“* [online]. 2007-2013 [cit. 2023]. ITMS: 26110130583. Dostupné na: http://cloud-1.edupage.org/cloud/P-Technologia_sluzieb_cestovneho_ruchu_1.pdf?z%3AlbdypyzOM8%2F6LdgDAkXXeqt%2FvmHaTgf1Ogrnb8vAmVmPrYakScfPQo0iP3GEsird
25. Parlament Österreich [online]. [cit. 2023]. Dostupné na: <https://www.parlament.gv.at/>
26. Reny Travel cestovná kancelária, *Spišský región* [online]. 2015 [cit. 2023]. Dostupné na: <https://reny.sk/slovensko-spissky.htm>
27. RODRÍGUEZ, O. *EVALUACIÓN DEL POTENCIAL TURÍSTICO DE UNA CIUDAD UBICADA EN LA CUENCA DE BURGOS, TAMAULIPAS* [online]. 2019 [cit. 2023]. ISSN: 1988-5261. Dostupné na: <https://www.eumed.net/rev/turydes/27/turismo-tamaulipas.html>
28. Slov lex [online] cit. 2023 [01.04.2022]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2018/170/>
29. Slov lex [online] cit. 2023 [30.12.2022]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/91/>
30. SCHEJBAL, C. *Geografie geovědního a montánního turismu* [online]. 2017 [cit. 2023]. ISBN: 978-80-248-4137-3. Dostupné na: <http://geologie.vsb.cz/Schejbal/GEOGRGMT.PDF>
31. Slovak region. *Región Spiš* [online]. 2016 [cit. 2023]. Dostupné na: <https://slovakregion.sk/region-spis>
32. ŠENKOVÁ, A. – BABICOVÁ, K. *POTENCIÁL REGIÓNU HONT PRE CESTOVNÝ RUCH Z POHLĎADU JEHO OBYVATEĽOV*. *Mladá veda*, 2020 [online]. Vol.8 (2), s. 281-288. ISSN 1339-3189. Dostupné na: https://www.mladaveda.sk/casopisy/2020/02/02_2020_26.pdf
33. Thomas Cook – *Switzerland Tourism* [online] cit. 2023 [2022]. Dostupné na: <https://www.thomascook.in/international-tourism/switzerland>
34. UNWTO. *GLOSSARY OF TOURISM TERMS* [online] cit. 2023 [October 2022] ISBN: 978-92-844-2377-4. Dostupné na: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>
35. WorldData.info – *Tourism in Switzerland* [online]. [cit. 2023]. Dostupné na: <https://www.worlddata.info/europe/switzerland/tourism.php>
36. *World Population Review* [online] cit. 2023 [2023]. Dostupné na: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-visited-countries>

37. WALTON, J.K. *Tourism*. Britannica [online] cit. 2023 [05. 04. 2023]. Dostupné na:
<https://www.britannica.com/topic/tourism>

Prílohy

Príloha 1: Databáza údajov za rok 2018

	Počet lôžok v UZ	Počet obyvateľov	Počet návštevníkov	Počet prenocovaní	Zisky CR
Bratislavský región CR	20 415	577 839	1 436 096	3 025 339	105 837
Podunajský región CR	6 094	223 323	135 953	315 325	10 447
Záhorský región CR	3 094	180 647	61 717	219 159	5 015
Dolnopovažský región CR	9 239	385 854	224 827	942 028	28 060
Strednopovažský región CR	6 738	263 099	193 790	674 504	21 535
Nitriansky región CR	11 829	453 622	276 213	842 255	18 201
Hornonitriansky región CR	6 123	287 799	127 009	508 322	7 845
Severopovažský región CR	11 686	418 661	355 333	1 037 598	26 387
Turčiansky región CR	4 402	112 599	104 498	387 913	12 565
Oravský región CR	6 399	137 716	113 006	286 132	6 567
Liptovský región CR	18 871	129 130	622 096	1 719 368	47 107
Ipeľský región CR	3 835	161 784	115 743	472 719	10 246
Gemerský región CR	3 054	186 637	65 004	176 092	3 257
Horehronský región CR	8 302	172 890	216 249	522 550	14 971
Pohronský región CR	8 011	190 812	250 001	700 077	17 096
Tatranský región CR	21 303	232 968	739 508	2 266 619	62 095
Spišský región CR	3 476	164 927	99 392	219 246	3 882
Košický región CR	5 354	366 460	198 981	407 210	13 996
Šarišský región CR	5 957	344 785	124 145	497 772	6 632
Hornozemplínsky región CR	1 778	212 405	27 611	61 884	1 209
Dolnozemplínsky región CR	2 458	239 163	61 330	124 319	3 574

Zdroj: MDV SR, 2023

Príloha 2: Databáza údajov za rok 2021

	Počet lôžok v UZ	Počet obyvateľov	Počet návštevníkov	Počet prenocovaní	Zisky CR
Bratislavský región CR	37 163	577 839	509 203	1 199 474	35 802
Podunajský región CR	7 505	223 323	100 756	310 655	9 005
Záhorský región CR	6 345	180 647	56 114	201 031	5 015
Dolnopovažský región CR	10 321	385 854	115 924	513 450	16 920
Strednopovažský región CR	7 388	263 099	118 189	469 581	11 171
Nitriansky región CR	13 021	453 622	125 352	370 963	8 558
Hornonitriansky región CR	6 523	287 799	71 160	294 206	5 949
Severopovažský región CR	14 840	418 661	217 029	653 778	18 048
Turčiansky región CR	5 252	112 599	68 060	314 705	11 195
Oravský región CR	7 296	137 716	86 399	224 990	5 957
Liptovský región CR	25 996	129 130	350 619	1 014 269	29 430
Ipeľský región CR	3 837	161 784	106 151	459 540	10 133
Gemerský región CR	4 047	186 637	47 939	133 867	2 362
Horehronský región CR	9 974	172 890	114 108	305 821	9 450
Pohronský región CR	9 485	190 812	190 131	548 093	13 664
Tatranský región CR	27 819	232 968	447 832	1 417 235	45 048
Spišský región CR	4 401	164 927	41 773	106 771	2 366
Košický región CR	8 455	366 460	139 184	297 717	9 335
Šarišský región CR	6 290	344 785	89 258	436 605	5 025
Hornozemplínsky región CR	3 939	212 405	20 048	49 970	838
Dolnozemplínsky región CR	5 528	239 163	50 214	102 830	3 088

Zdroj: MDV SR, 2023

Príloha 3: Databáza údajov za rok 2022

	Počet lôžok v UZ	Počet obyvateľov	Počet návštevníkov	Počet prenocovaní	Zisky CR
Bratislavský región CR	33 566	490 330	1 049 077	1 957 065	83 516
Podunajský región CR	8 664	224 325	148 992	412 506	12 039
Záhorský región CR	4 195	182 158	61 617	170 928	4 846
Dolnopovažský región CR	9 341	386 163	181 070	742 538	26 251
Strednopovažský región CR	7 380	262 576	149 345	534 694	15 433
Nitriansky región CR	12 897	451 291	196 242	545 970	14 138
Hornonitriansky región CR	6 213	285 341	101 955	388 234	7 439
Severopovažský región CR	14 172	418 685	291 905	725 953	19 426
Turčiansky región CR	6 109	112 051	89 701	292 588	11 925
Oravský región CR	6 867	138 499	110 886	274 676	8 229
Liptovský región CR	26 920	128 873	643 326	1 721 649	57 107
Ipeľský región CR	3 788	160 141	88 474	390 666	10 093
Gemerský región CR	3 769	185 716	50 973	141 306	3 748
Horehronský región CR	12 047	171 985	199 220	505 396	16 351
Pohronský región CR	9 186	189 565	217 538	586 959	20 195
Tatranský región CR	28 658	234 481	736 369	2 102 634	79 396
Spišský región CR	4 441	165 480	68 372	153 606	3 644
Košický región CR	8 417	368 725	389 151	385 022	15 940
Šarišský región CR	6 074	347 086	98 155	390 059	7 670
Hornozemplínsky región CR	3 739	210 966	42 837	95 201	2 927
Dolnozemplínsky región CR	5 104	238 832	73 127	151 465	5 742

Zdroj: MDV SR, 2023